

Македонски Телеком АД – Скопје

Финансиски извештаи

за годината којашто завршува на

31 декември 2013

Со извештај на независниот ревизор

Содржина

Извештај на независниот ревизор

Финансиски извештаи

Извештај за финансиската состојба	1
Извештај за сеопфатна добивка	2
Извештај за парични текови	3
Извештај за промените во главнината	4
Белешки кон финансиските извештаи	5

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До Одборот на Директори и Акционерите на Македонски Телеком АД Скопје

Извештај за финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на Македонски Телеком АД Скопје, кои што го вклучуваат извештајот за финансиската состојба заклучно со 31 декември 2013 година, како и извештајот за сеопфатната добивка, извештајот за промени во главнината и извештајот за паричните текови за годината којашто завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки.

Одговорност на менаџментот за финансиските извештаи

Менаџментот е одговорен за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со Сметководствените Стандарди прифатени во Република Македонија, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиски извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи, за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на ентитетот. Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

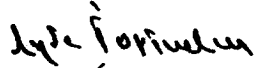
Според наше мислење, приложените финансиски извештаи, во сите материјални аспекти, даваат вистинска и објективна слика на финансиската состојба на Македонски Телеком АД Скопје заклучно со 31 декември 2013 година, резултатите од работењето, како и паричните текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со Сметководствените Стандарди прифатени во Република Македонија.

Извештај за останати правни и регулаторни барања

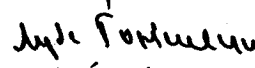
Годишниот извештај е подготвен од страна на Менаџментот во согласност со барањата на Законот за трговски друштва, член 384.

Менаџментот е одговорен за подготвувањето на Годишната сметка и Годишниот извештај на Друштвото, кои се одобрени од страна на Одборот на Директори на Друштвото.

Според барањата на Законот за ревизија, известуваме дека историските информации прикажани во Годишниот извештај подготвен од страна на Менаџментот на Друштвото во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва е конзистентен во сите материјални аспекти со финансиските информации прикажани во Годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи на друштвото, на крајот на и за годината која завршува на 31 декември 2013 година.

Љубе Ѓорѓиевски
Управител

Љубе Ѓорѓиевски
Овластен ревизор

ПРАЈСВОТЕРХАУСКУПЕРС РЕВИЗИЈА ДОО Скопје
Скопје, 14 февруари 2014 година

Извештај за финансиската состојба

Во илјади денари	Белешка	На 31 декември	
		2013	2012
Средства			
Тековни средства			
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	5	782.696	237.874
Депозити во банки	6	430.607	4.266.310
Побарувања од купувачи и останати побарувања	7	2.051.802	1.922.470
Побарувања за останати даноци	8	7.780	7.406
Побарувања од данок на добивка		-	3.343
Залихи	9	139.363	178.442
Вкупно тековни средства		3.412.248	6.615.845
Средства наменети за продажба	10	11.265	14
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	11	10.165.906	10.034.862
Аванси за недвижности, постројки и опрема		2.657	12.024
Нематеријални средства	12	672.011	646.272
Вложувања во подружници	13	2.797.591	2.797.591
Побарувања од купувачи и останати побарувања	7	321.254	328.608
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата		43.762	50.828
Вкупно нетековни средства		14.003.181	13.870.185
Вкупно средства		17.426.694	20.486.044
Обврски			
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	14	2.530.551	2.482.587
Обврски за останати даноци	8	20.322	20.603
Обврски за данок на добивка		44.613	221
Резервирања за останати обврски и плаќања	15	47.661	57.144
Вкупно тековни обврски		2.643.147	2.560.555
Нетековни обврски			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	14	502.874	648.845
Резервирања за останати обврски и плаќања	15	41.460	107.077
Вкупно нетековни обврски		544.334	755.922
Вкупно обврски		3.187.481	3.316.477
Капитал			
Акционерски капитал		9.583.888	9.583.888
Премија за издавање акции		540.659	540.659
Сопствени акции		(3.738.358)	(3.738.358)
Законски резерви		958.389	1.916.777
Ревалоризациони резерви		872.863	873.088
Останати резерви		22.291	22.291
Акумулирана добивка		5.999.481	7.971.222
Вкупно капитал	16	14.239.213	17.169.567
Вкупно капитал и обврски		17.426.694	20.486.044

Овие финансиски извештаи беа одобрени од страна на Раководството на Македонски Телеком АД – Скопје на 14 февруари 2014 година, и се предмет на разгледување и одобрување од Одборот на директори на 26 февруари 2014 година и од акционерите на денот кој дополнително ќе се одреди.

 Андреас Маиерхофер
 Главен извршен директор

 Славко Пројќоски
 Главен директор за финансии

 Горан Тиловски
 Директор за сметководство и даноци
 Овластен сметководител
 Рег. Бр. 11-2504/2

Извештај за сеопфатна добивка

Во илјади денари	Белешка	За годината завршена на 31 декември	
		2013	2012
Приходи	17	6.699.431	7.397.565
Амортизација		(1.599.199)	(1.346.007)
Трошоци за вработените	18	(1.329.809)	(1.092.687)
Плаќања кон останати оператори		(1.541.248)	(1.714.814)
Останати расходи од работењето	19	(1.978.764)	(1.949.935)
Трошоци од работење		(6.449.020)	(6.103.443)
Останати оперативни приходи	20	57.535	930.845
Оперативна добивка		307.946	2.224.967
Расходи од финансирање	21	(70.346)	(50.956)
Приходи од финансирање	22	2.524.352	3.473.622
Приходи од финансирање - нето		2.454.006	3.422.666
Добивка пред оданочување		2.761.952	5.647.633
Данок од добивка	23	(45.699)	(1.026)
Добивка за годината		2.716.253	5.646.607
Вкупна сеопфатна добивка за годината		2.716.253	5.646.607
Информација за заработката по акција:			
Обична и разводнета заработка по акција (во денари)		31,49	65,46

Извештај за парични текови

Во илјади денари	Белешка	За годината завршена на 31	
		2013	декември 2012
Оперативни активности			
Нето добивка пред оданочување		2.761.952	5.647.633
Корекции за:			
Амортизација		1.599.199	1.346.007
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	19	44	1.195
Загуба од промена на објективната вредност на финансиските средства	21	7.073	3.254
Исправка на вредноста на побарувања од купувачи и останати побарувања	19	27.753	5.334
Ослободување на исправката на вредност на аванси дадени на добавувачи		-	(11.233)
Нето ослободување на резервирања	15	(2.018)	(138.920)
Нето добивка од продажба на недвижности, постројки и опрема	20	(19.650)	(708.183)
Приходи од дивиденди	22	(2.464.210)	(3.358.784)
Расходи од камати	21	54.121	28.636
Приходи од камати	22	(56.594)	(114.838)
Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства		1.216	1.155
Парични средства добиени од работењето пред промената во обртниот капитал		1.908.886	2.701.256
Намалување/(зголемување) на залихите		39.035	(10.784)
(Зголемување)/намалување на побарувањата		(172.314)	48.912
Намалување на обврските		(46.078)	(74.587)
Парични средства добиени од работењето		1.729.529	2.664.797
Платени камати		(52.397)	(57)
Данок од добивка		2.036	16.597
Паричен тек добиен од оперативни активности		1.679.168	2.681.337
Инвестициони активности			
Набавка на недвижности, постројки и опрема		(1.729.321)	(1.709.613)
Набавка на нематеријални средства		(48.439)	(63.743)
Наплатени заеми		22.201	2.354
Приливи по основ на депозити во банки		4.265.828	5.707.181
Одливи по основ на депозити во банки		(430.580)	(4.265.828)
Приливи од дивиденди		2.464.210	3.358.784
Приливи од продажба на недвижности, постројки и опрема		55.545	35.477
Примени камати		57.049	115.885
Паричен тек добиен од инвестициони активности		4.656.493	3.180.497
Финансиски активности			
Исплата на дивиденди		(5.646.607)	(6.163.557)
Исплата на останати финансиски обврски		(143.016)	-
Паричен тек користен во финансиски активности		(5.789.623)	(6.163.557)
Нето зголемување/(намалување) на паричните средства и еквиваленти на паричните средства		546.038	(301.723)
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 1 јануари		237.874	540.752
Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства		(1.216)	(1.155)
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 31 декември	5	782.696	237.874

Извештај за промени во главнината

Во илјади денари	Белеш- ка	Акционер- ски капитал	Премија од издавање акции	Сопствени акции	Законски резерви	Ревалори- зациони резерви	Останати резерви	Акумулирана добивка	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2012		9.583.888	540.659	(3.738.358)	1.916.777	2.294.516	22.291	7.066.744	17.686.517
Вкупна сеопфатна добивка за годината		-	-	-	-	-	-	5.646.607	5.646.607
Трансакции со сопствениците во нивното својство на сопственици (исплатена дивиденда)		-	-	-	-	-	-	(6.163.557)	(6.163.557)
Трансфер (види белешка 2.13)		-	-	-	-	(1.421.428)	-	1.421.428	-
Состојба на 31 декември 2012	16	9.583.888	540.659	(3.738.358)	1.916.777	873.088	22.291	7.971.222	17.169.567
Состојба на 1 јануари 2013		9.583.888	540.659	(3.738.358)	1.916.777	873.088	22.291	7.971.222	17.169.567
Вкупна сеопфатна добивка за годината		-	-	-	-	-	-	2.716.253	2.716.253
Трансакции со сопствениците во нивното својство на сопственици (исплатена дивиденда)		-	-	-	-	-	-	(5.646.607)	(5.646.607)
Трансфер (види белешка 2.12; 2.13 и 16)		-	-	-	(958.388)	(225)	-	958.613	-
Состојба на 31 декември 2013	16	9.583.888	540.659	(3.738.358)	958.389	872.863	22.291	5.999.481	14.239.213

Белешки кон финансиските извештаи

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

1.1. За Друштвото

Овие финансиски извештаи се однесуваат на Македонски Телеком АД – Скопје (во понатамошниот текст: „Друштвото“), акционерско друштво регистрирано во Република Македонија.

Непосредно матично друштво на Друштвото е АД Каменимост Комуникации Скопје, во сопственост на Маџар Телеком АД регистрирано во Унгарија. АД Каменимост Комуникации Скопје беше во доброволна ликвидација до крајот на 2013 година а од јануари 2014 година има променет статус и повеќе не е во процедура за ликвидација. Основно матично друштво е Дојче Телеком АД регистрирано во Сојузна Република Германија.

Друштвото е водечка компанија која обезбедува услуги од областа на фиксната телефонија во Македонија.

Во јануари 2014 година Друштвото успешно го заврши проектот за целосна IP трансформација и последниот корисник на јавната комутирана телефонска мрежа (“PSTN”) беше мигриран на IP Multimedia Subsystem (“IMS”) платформата. IMS платформата овозможува користење на различни напредни и иновативни услуги во фиксната телефонија.

Работењето на телекомуникацискиот сектор во Република Македонија е регулирано со Законот за електронски комуникации („ЗЕК“) донесен во март 2005 година. Според ЗЕК, Друштвото е определено како оператор со Значителна пазарна моќ („ЗПМ“) на пазарот на фиксни телекомуникациски мрежи и услуги, вклучувајќи го и пазарот за пристап на мрежи за пренос на податоци и закуп на линии. Друштвото како оператор со ЗПМ има обврска да им обезбеди на своите претплатници пристап до јавните телефонски услуги на кој било оператор со кој има воспоставено интерконекција врз основа на официјално потпишан договор за интерконекција.

Со измените на Правилникот за регулирање на малопродажните цени, Агенцијата за електронски комуникации (“Агенцијата“) го утврди начинот и постапката за регулирање на малопродажните цени за фиксните говорни телефонски мрежи и услуги на операторот со значителна пазарна моќ на релевантните пазари за малопродажба. Друштвото е оператор со ЗПМ на релевантниот малопродажен пазар 1 (пристап до јавна телефонска мрежа на фиксна локација) и пазар 2 (јавно достапни телефонски услуги на фиксна локација). Цените за малопродажните производи што се нудат на овие два пазари се предмет на регулирање од страна на Агенцијата. Ex-ante регулација на малопродажните цени значи дека Агенцијата треба да го одобри секое воведување на цена, промена на цена на секој производ или промоција пред тие да бидат пуштени во малопродажба. Ex-ante регулацијата на малопродажните цени се базира на методологијата за утврдување на постојењето на цени за истиснување на конкуренцијата на пазарот (price squeeze).

Друштвото има обврска за цени базирани на трошоци за регулирани големопродажни услуги, со користење на LRIC. Во август 2012 година Агенцијата ги објави нацрт резултатите од LRIC Bottom-up моделот развиен во рамки на Агенцијата за формирање на трошоци за локален битстрим (базиран на трошоци) и за малопродажни и големопродажни изнајмени линии, водови и неискористени оптички влакна и минимален пакет на изнајмени линии (базирани на трошоци). Како резултат, на 15 јануари 2013 година Агенцијата донесе одлука за намалување на надоместоците и ја одобри изменетата Референтна понуда за обезбедување на физички пристап и користење на електронската комуникациска инфраструктура и придружни средства (водови и неискористени оптички влакна). Новите надоместоци се применливи од 1 февруари 2013 година.

Во согласност со PSTN миграцијата на мрежата на Друштвото, Агенцијата одобри предлог измени за WLR Референтната понуда и BSA Понудата на Друштвото со примена почнувајќи од 1 јануари 2012 година. Референтната понуда за интерконекција (“MATERIO“) беше изменета на иницијатива на Друштвото од 1 мај 2012 година, и од страна на Агенцијата беа одобрени 25% пониски фиксни терминални стапки (за започнување, завршување и транзит).

Референтната понуда за интерконекција за интернет протокол на Друштвото (“IP MATERIO“) беше поднесена за одобрување до Агенцијата во октомври 2013 година на иницијатива на Друштвото, во согласност со заклучоците од анализите на пазарот за доставување на измените на MATERIO со опис и услови за IP интерконекција. Агенцијата ја одобри Референтната понуда за интерконекција за интернет протокол на 27 декември 2013 година. Измените важат од 1 јануари 2014 година.

Дополнително, Агенцијата ги одобри Референтните понуди за големопродажни дигитални изнајмени линии (“WS DLL“), локален битстрим пристап и минимален пакет на изнајмени линии и беа имплементирани нови променети методологии за пресметка на цените (во зависност од должината). Надоместоците за WS DLL и локален битстрим

Белешки кон финансиските извештаи

пристап се намалени од 1 декември 2012 година, а надоместоците за минимален пакет на изнајмени линии од 1 јануари 2013 година.

На 18 јануари 2013 година, Агенцијата ги одобри новите цени за услугите за изнајмување на водови, намалувајќи ги цените кои претходно беа утврдени од страна на Друштвото за повеќе од 50%. Агенцијата ги утврди цените според LRIC методологијата.

Новите мерки во согласност со обврските на Друштвото како оператор со ЗПМ на големопродажните пазари за започнување на повици во фиксна мрежа (пазар 4), завршување (пазар 5) и транзит (пазар 6) од финалниот документ вклучуваат: имплементација на IP интерконекција најдоцна до 2016 година за фиксните и мобилните оператори, транзитен период за IP интерконекција за алтернативните фиксни и мобилни оператори до три години, поднесување на ажурирана MATERIO со опис на IP интерконекција (услуга и надоместоци) и услови најдоцна до 31 октомври 2013 година. Останатите мерки за Пазар 4, 5 и 6 се исти како и претходно (интерконекција и пристап, пристап до специфични мрежни средства, избор на оператор ("CS") и предизбор на оператор ("CPS") транспарентност, недискриминација, посебно сметководство, контрола на цени и сметководство на трошоци).

Во јуни 2013 година, Агенцијата го најави почетокот на првата анализа на големопродажниот пазар 13 (Пренос на радиодифузни содржини на крајните корисници), а на 14 јуни 2013 година го најави почетокот на втората анализа на пазарите 9 и 10 (преносни и терминирани сегменти на изнајмени линии) и на пазар 7 (физички пристап до мрежна инфраструктура). Анализата се очекува да биде завршена до крајот на првото тромесечје од 2014 година и да биде објавена за јавна расправа.

Во декември 2013 година, Друштвото доби Решение за одобрување на Референтната понуда за обезбедување на физички пристап и користење на инфраструктурата за електронски комуникации вклучително и поврзаниот инфраструктурен капацитет. Измените важат од 1 јануари 2014 година и ќе овозможат полесно обезбедување на физички пристап и користење на инфраструктурата за електронски комуникации вклучително и поврзаниот инфраструктурен капацитет.

Од јуни 2013 година, Друштвото е котирано на Македонската берза на хартии од вредност ("Берзата") на подсегментот задолжителната котација согласно Законот за хартии од вредност и известува кон Берзата. Во согласност со правилата за котација на Берзата, Друштвото има постојани обврски за известување поврзани со деловното работењето и капиталот, значајни промени во финансиската состојба, дивидендниот календар, промена во процентот на акции во посед на јавноста (доколку истиот се намали под 1%) и промени за значителни удели над 5%. Дополнително, Друштвото има посебни обврски за објавување, кои се состојат од различни финансиски информации, вклучувајќи финансиски извештаи (тримесечни, полугодишни и годишни), како и јавен повик за одржување на акционерско собрание („АС"), сите измени и дополнување на агендата за АС и објавување на одредени усвоени одлуки од АС. Пред јуни 2013 година, Друштвото известуваше кон Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија како акционерско друштво со посебни обврски за известување.

Регистрирана адреса на Друштвото е Кеј, 13 Ноември бр.6, 1000 Скопје, Република Македонија. Просечниот број на вработени врз основа на часови на работа во 2013 година беше 1.165 (2012: 1.252).

1.2. Истрага за одредени договори за консултантски услуги

На 13 февруари 2006 година, Маѓар Телеком АД, доминантниот сопственик на Друштвото, (преку Каменимост Комуникации АД – Скопје, мнозински акционер на Друштвото), објави дека е вршена истрага на одредени договори склучени од друга подружница на Маѓар Телеком АД, со цел да се утврди дали договорите биле склучени во спротивност на политиките на Маѓар Телеком АД или важечките закони или регулативи. Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го ангажираше White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година, Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Друштвото и на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, донесе одлука за спроведување на независна интерна истрага во однос на одредени договори во Македонија.

Врз основа на јавно достапните информации, како и информациите добиени од Маѓар Телеком, а коишто беа претходно обелоденети, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком спроведе интерна истрага во однос на одредени договори поврзани со активностите на Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија кои вкупно изнесуваа повеќе од 31 милион евра. Поконкретно, интерната истрага испитуваше дали Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија извршиле плаќања коишто се забранети со законите или

Белешки кон финансиските извештаи

прописите на САД, вклучувајќи го Законот за спречување на корумпирано однесување во странство на САД. Друштвото претходно ги обелодени резултатите од интерната истрага.

Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го информираше Министерството за правда на САД („МП“) и Комисијата за хартии од вредност на САД („КХВ“) за интерната истрага. МП и КХВ започнаа истрага за активностите коишто беа предмет на интерната истрага. Во 29 декември 2011 година, Маѓар Телеком објави дека склучи конечни спогодби со МП и КХВ за решавање на истрагите на МП и КХВ поврзани со Маѓар Телеком. Со спогодбите завршија истрагите на МП и КХВ. Маѓар Телеком ги објави клучните услови од спогодбата со МП и КХВ на 29 декември 2011 година. Поконкретно, Маѓар Телеком објави дека склучил договор за одложено гонење за период од две години („ДОГ“) со МП. ДОГ истече на 5 јануари 2014 година, а врз основа на барањето на МП доставено во согласност со ДОГ, Окружниот суд на САД за Источната област на Вирџинија, на 5 февруари 2014 година, ги отфрли обвиненијата против Маѓар Телеком.

Според информациите што му беа доставени на друштвото од страна на Маѓар Телеком АД на 2 декември 2009 година, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, на Одборот на директори на Маѓар Телеком му достави „Извештај за Истрага до Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД“ од 30 ноември 2009 година (во понатамошниот текст „Финален извештај“).

Во врска со издавањето на Финалниот извештај и информациите доставени до Друштвото од страна на Маѓар Телеком, во јануари 2010 година Претседателот на Одборот на директори на Друштвото побара правна и даночна експертиза од трета страна за проценка на потенцијалните сметководствени и даночни импликации што произлегуваат од трансакциите извршени од Друштвото и неговата подружница кои се предмет на Финалниот извештај.

Надворешните експерти изготвија извештаи (во понатамошниот текст: „Извештаите“) за нивната проценка и ги доставија Извештаите до Претседателот на Одборот на директори на Друштвото и до Раководството на Друштвото и неговата подружница, соодветно. Како резултат, врз основа на анализата на даночните и правните експерти и информациите што му беа достапни на Раководството во врска со трансакциите предмет на Финалниот извештај, беше идентификуван износ од 216.577 илјади денари како потенцијално даночно влијание, заедно со поврзаната казнена камата, на 31 декември 2009 година што произлегува од трансакциите направени од страна на Друштвото коишто се предмет на Финалниот извештај. Во 2010 година идентификуваниот износ во врска со потенцијалното даночно влијание, заедно со поврзаната казнена камата изнесуваше 227.972 илјади денари кои беа исплатени во 2010 година согласно извршна одлука, издадена од страна на Управата за јавни приходи. Исто така, вредноста на еден договор од 105.147 илјади денари капитализирана во рамките на сопствените акции беше рекласификувана и депризнаена спроти Акумулирана добивка. Другите договори што беа идентификувани во Финалниот извештај и во извештаите изготвени од даночните и правните експерти во врска со трансакциите извршени од страна на Друштвото биле прикажани како трошок во поврзаните периоди (2001-2007 година).

Во мај 2008 година, Министерството за внатрешни работи (МВР) на Република Македонија („РМ“) до Друштвото поднесе официјално писмено барање за информации и документација во однос на одредени плаќања за консултантски услуги и авансна дивиденда, како и одредени набавки и договори. Во јуни 2008 година, Друштвото достави копии од побараните документи.

Во октомври 2008 година, Истражниот судија од Основниот суд Скопје 1 – Скопје (кривичен суд) му издаде официјален писмен налог на Друштвото да предаде одредена оригинална документација. Подоцна, во октомври 2008 година, Друштвото официјално и лично ја предаде побараната документација. Од МВР беа доставени дополнителни писмени барања, при што Друштвото ја обезбеди побараната документација.

Основниот суд Скопје 1 во Скопје, Истражен оддел за организиран криминал достави покана до Друштвото во врска со кривичните пријави против поранешниот Главен извршен директор на Македонски Телеком АД - Скопје, г-дин Сендреи, поранешниот Главен директор за финансии на Друштвото, г-дин Плат, поранешниот член на Одборот на директори во Каменимост и поранешен член на Одборот на директори на Македонски Телеком АД – Скопје, г-дин Кефалојанис и поранешниот Главен извршен директор на Каменимост, г-дин Кишјухас и побара изјава дали Друштвото претрпело какви било штети како резултат на наведените договори за консултантски услуги.

На судското рочиште одржано на 13 април 2009 година, претставниците на Македонски Телеком АД – Скопје го презентираа ставот на Друштвото дека земајќи ја предвид тековната независна интерна истрага спроведена од страна на White&Case, а одобрена од страна на Одборот на директори на Друштвото, прерано е да се најави каква било штета којашто би можела да биде причинета со спроведувањето на наведените договори или во врска со нив. Вештачењето беше спроведено на 11 мај 2010 година, а вештаците од Министерството за правда на Република Македонија - Биро за

Белешки кон финансиските извештаи

судски вештачења – Скопје побараа некои дополнителни документи од Друштвото со цел да го подготват вештачењето. Друштвото ги собра и достави бараните информации/документи до Бирото за судски вештачења.

На 14 март 2011 година, од Основниот суд Скопје 1 Друштвото доби примерок од документот “Наод и мислење”, од ноември 2010 година, издаден од Бирото за судско вештачење на Основниот суд Скопје 1 како резултат од вештачењето. Документот “Наод и мислење” се однесува на и содржи заклучоци за пет договори склучени со Чаптекс и Космотелко во 2005 и 2006 година, а кои претходно биле разгледани од страна на Одборот за ревизија на Маџар Телеком. Во документот “Наод и мислење” се заклучува дека, врз основа на овие договори биле направени издатоци во износ од 3,975 милиони евра од страна на Друштвото и Каменимост кон Чаптекс “без доказ за извршени услуги”; соодветно, акционерите на Друштвото и Каменимост, пропорционално на нивниот акционерски удел, претрпеле штети во погоре наведениот вкупен износ како резултат на намалените средства за плаќање на дивиденда во 2005 и 2006 година.

Врз основа на јавно достапните информации имаме сознание дека јавниот обвинител во 2011 година поднел обвинителен акт против г-дин Сендреи, г-дин Кишјухас и г-дин Плат, но не и против г-дин Кефалојанис. Друштвото, како оштетена страна во овој случај, нема добиено официјална судска покана за рочиштето.

Според прашањата поставени од страна на истражниот судија би можело да се заклучи дека јавниот обвинител го ослободува Друштвото како оштетена страна од дејствијата на обвинетите. Сепак, врз основа на содржината на налогот за вештачење издаден од истражниот судија, и врз база на вештачењето, може да се заклучи дека сега оштетени страни се акционерите на Друштвото (Каменимост АД Скопје, Република Македонија и малцинските акционери), а оттука и државниот буџет, бидејќи Република Македонија е акционер во Друштвото. Поради тоа, јавниот обвинител треба да појасни кој се смета за оштетена страна во овој конкретен случај, што е од големо значење за ставот на Друштвото во оваа постапка и за неговите понатамошни активности. Во моментот нема никакви индикации дека Друштвото може да се смета за одговорно и да му се наложи да плати пенали или парични казни за кривичната постапка којашто е иницирана против поединците, и соодветно Друштвото нема признаено резервирање.

На 23 февруари 2012 година Друштвото доби барање за документација од Управата за финансиска полиција на Министерството за финансии на РМ во врска со одреден договор за консултантски услуги и поврзаната документација, коишто беа доставени и до White & Case во текот на интерната истрага. Друштвото соодветно одговори на барањето.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од било кое регулаторно тело или други надворешни страни, освен како што е опишано погоре, од кои би можеле да заклучиме дека финансиските извештаи може да бидат неточни, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.

Белешки кон финансиските извештаи

2. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики усвоени во подготвувањето на овие финансиски извештаи се прикажани подолу. Сметководствените политики се конзистентни со оние кои се применети во претходните години, освен ако не е поинаку наведено.

2.1. Основа за изготвување

Овие финансиски извештаи, во сите материјални износи се подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (објавен во Службен весник на РМ бр. 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12 и 70/13) и Правилникот за водење сметководство (Издадени во Службен весник на РМ бр. 159/2009 и 164/2010), каде што беа објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), од МСФИ 1 до МСФИ 8, Меѓународните сметководствени стандарди (МСС) од МСС1 до МСС 41, Толкувањата на Комисијата за толкување на меѓународно финансиско известување (КТМФИ) од КТМФИ 1 до КТМФИ 17 и Толкувањата на Постојниот комитет за толкување ПКТ од ПКТ7 до ПКТ 32, кои беа издадени. МСФИ 9, МСФИ 10, МСФИ 11, МСФИ 12, МСФИ 13, КТМФИ 18, КТМФИ 19 и КТМФИ 20 не се вклучени во Правилникот за водење сметководство и не се применети од страна на Друштвото. МСФИ (вклучувајќи го и МСФИ1), беа првично објавени во Службен весник во 1997 година и оттогаш беа неколку пати ажурирани. Последното ажурирање беше во декември 2010 година.

Друштвото ги применува сите релевантни стандарди, измени и толкувања кои се објавени во Службен весник.

Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари.

Изготвувањето на финансиски извештаи подразбира раководството да врши проценки и претпоставки кои влијаат врз прикажаните износи во финансиските извештаи и белешките поврзани со нив. Деловите кои вклучуваат висок степен на претпоставки и комплексност или каде што проценките и претпоставките се значајни во однос на финансиските извештаи се прикажани во белешка 4. Фактичките резултати може да се разликуваат од тие проценки.

2.2. Трансакции во странска валута

2.2.1. Функционална и презентациона валута

Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари кој е функционална и презентациона валута на Друштвото.

2.2.2. Трансакции и салда

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на датумот на изготвување на извештајот за финансиска состојба се претвораат во денари според средниот курс важечки на денот на извештајот за финансиска состојба, а приходите и расходите произлезени од оваа основа се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/трошоци). Немонетарните средства и обврски искажани во странска валута се претвораат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Друштвото се претежно евра (ЕУР) и американски долари (УСД).

Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2013 и 2012 година беа како што следи:

	2013	2012
	МКД	МКД
1 УСД	44,63	46,65
1 ЕУР	61,51	61,50

2.3. Финансиски инструменти

Финансиски инструмент е било каков договор кој што предизвикува финансиско средство кај еден ентитет и финансиска обврска или сопственички инструмент кај друг ентитет.

Белешки кон финансиските извештаи

Финансиските средства на Друштвото вклучуваат парични средства и еквиваленти на парични средства, депозити во банки, сопственички инструменти на други ентитети (расположливи за продажба и по објективна вредност преку добивката или загубата) и договорни права да прими парични средства (побарувања од купувачи и останати побарувања) или друго финансиско средство од друг ентитет.

Финансиските обврски на Друштвото вклучуваат обврски кои произлегуваат од договорните обврски да испорача парични средства или други финансиски средства на друг ентитет (недеривативни финансиски средства). Во основа, финансиските обврски вклучуваат обврски кон добавувачи и останати обврски.

2.3.1. Финансиски средства

Друштвото ги класификува финансиските средства во следниве категории:

- а) финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата
- б) заеми и побарувања
- в) финансиски средства расположливи за продажба

Класификацијата зависи од целите за коишто се стекнати овие средства. Раководството ја определува класификацијата на финансиските средства при првичното признавање.

Стандардните продажби и купувања на финансиски средства се признаваат на датумот на тргување, т.е. на датумот на кој Друштвото презело обврска за продажба или купување на средството. Инвестициите првично се признаваат по објективна вредност плус трансакциските трошоци за сите финансиски средства коишто не се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата. Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата првично се признаваат по објективна вредност, а трансакциските трошоци се признаваат како трошок во добивката или загубата.

На секој датум на извештајот за финансиска состојба, Друштвото проценува дали има објективни докази дека финансиското средство е оштетено. Постојат објективни докази за оштетување доколку како резултат на настани на загуба што се случиле по првичното признавање на средството има влијание на проценетите идни парични текови на финансиското средство или група на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат.

Загубите од оштетување на финансиски средства се признаваат во добивката или загубата наспроти сметки за исправка за да се намали сегашната вредност се до депривирање на финансиското средство, кога нето сегашната вредност (вклучувајќи и било какви загуби од оштетување) се депривира од Извештајот за финансиска состојба. Добивките или загубите при депривирањето се пресметуваат како разлика помеѓу приливите од продажба и нето сегашната вредност којашто е депривираена.

Финансиските средства престануваат да се признаваат (депривирање) кога правото да се примаат парични приливи од инвестицијата е истечено или пренесено и Друштвото ги има пренесено значајните ризици и придобивки од сопственоста.

- (а) Финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата

Оваа категорија ги содржи оние финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата при нивното првично признавање. Финансиското средство е класификувано во оваа категорија доколку е така одредено од страна на раководството кое донесува одлуки за набавка и продажба врз основа на нивната објективна вредност во согласност со стратегијата за инвестирање на Друштвото за чување на вложувањата во сопственото портфолио се до моментот на појавување на поволни пазарни услови за нивна продажба.

Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата последователно се прикажуваат по објективна вредност. Добивките и загубите коишто произлегуваат од промената на објективната вредност на финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/расходи) во периодот во кој настануваат.

Приходот од дивиденди од финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признава во добивката или загубата кога е воспоставено правото на Друштвото да ја добие наплатата на истата и кога економските користи се веројатни.

Белешки кон финансиските извештаи

(б) Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активниот пазар. Тие се вклучени во обртни средства, со исклучок на оние чие доспевање е по 12 месеци, по датумот од извештајот за финансиска состојба. Овие се класифицирани како нетековни средства.

Следниве ставки се вклучени во категоријата „заеми и побарувања“:

- парични средства и еквиваленти на паричните средства
- депозити над 3 месеца
- побарувања од купувачите
- побарувања од и заеми на трети лица
- заеми за вработени
- останати побарувања

Заемите и побарувањата првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Парични средства и еквиваленти на паричните средства

Паричните средства и еквивалентите на паричните средства се состојат од средства во благајна, средства во банка, депозити по видување и останати краткорочни високо ликвидни инвестиции со рок на доспеаност од три месеци или помалку.

Доколку се случи исправка на вредноста на парични средства и еквиваленти на паричните средства, истата ќе биде признаена во добивката или загубата (расходи од финансирање).

Побарувања од купувачите и останати побарувања

Побарувањата од купувачите и останатите побарувања првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка намалени за исправка на вредноста заради оштетување. Исправката на вредност заради оштетување на побарувањата од купувачите и останатите побарувања се формира кога постојат објективни докази дека Друштвото нема да може да ги наплати сите доспеани износи согласно оригиналните услови на побарувањето. Значајните финансиски потешкотии на должникот, веројатноста дека ќе влезе во стечај или финансиска реорганизација и задоцнетото плаќање се сметаат за индикатори дека побарувањето е оштетено.

Доколку има објективни докази дека настанало оштетување на заеми и побарувања признаени по амортизирана вредност, износот на исправката на вредност се утврдува како разлика меѓу сегашната вредност на средството и сегашната вредност на предвидените идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои се уште не се случени) дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на финансиското средство (т.е. ефективната каматна стапка пресметана на првичното признавање). Сегашната вредност на средството е намалена со користење на сметка за исправка, а износот на загубата е признаен во добивката или загубата (Останати расходи од работењето - Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Политиката на Друштвото за групна проценка за оштетување се базира на старосната структура на побарувањата поради големиот број од релативно слични видови на купувачи.

За најголемите купувачи, странските купувачи, за корисниците на интерконекциски услуги, како и за купувачи кои се во процес на ликвидација или стечај, исправката е пресметана на индивидуална основа. Индивидуално вреднување исто така се врши во посебни околности.

Кога побарувањето од купувачот е ненаплатливо, се отпишува преку добивката или загубата (Останати оперативни трошоци - Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања) со паралелно ослободување на кумулираната исправка на сметката за исправка на побарувањата од купувачите. Последователните враќања на износите претходно отпишани се пребиени со признаените исправки на вредност во добивката или загубата.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување објективно може да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување во кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција на сметката за исправка на

Белешки кон финансиските извештаи

побарувањата. Сегашната вредност на финансиското средство на датумот на кој се враќа загубата не смее да ја надмине амортизираната вредност која би била пресметана доколку оштетувањето не било признаено. Вредноста на вратената загуба ќе биде признаена во добивката или загубата како намалување на Останати расходи од работењето (Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Износите кои се должат кон и побаруваат од другите мрежни оператори се прикажани на нето основа во случаите каде постои право за пребивање и износите се подмируваат на нето основа (како на пример побарувањата и обврските поврзани со меѓународен сообраќај).

Заеми за вработени

Заемите за вработени првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу номиналната вредност на дадените заеми и првичната објективна вредност на заемите за вработени се признава како однапред платени бенефиции на вработени, и ја намалува категоријата Заеми за вработени. Каматите од дадените заеми пресметани по методот на ефективна камата се признаваат како финансиски приходи, додека однапред платените бенефиции на вработените се амортизираат како Трошоци за вработените рамномерно за времетраењето на заемот.

Загубите од исправката на заемите за вработени, доколку се случат, се признаваат во добивката или загубата (трошоци за вработени).

(в) Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативи кои се или одредени во оваа категорија или не се класифицирани во некоја од другите категории. Тие се вклучени во нетековните средства освен ако раководството има намера да ги продаде финансиските средства во рок од 12 месеци од датумот на извештајот за финансиска состојба. Стекнувањето и продажбата на финансиските средства се признаваат на денот на тргувањето - датумот на кој Друштвото се обврзува да купи или продаде некое средство.

По првичното признавање, сите финансиски средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со исклучок на некој инструмент кој што не е котиран на активниот пазар и чија што објективна вредност не може реално да се измери и во тој случај истиот се прикажува по набавна вредност, вклучувајќи ги трансакциските трошоци намалени за трошоците на оштетувањето. Намерата на Друштвото е да ги отуѓи овие средства кога ќе се појават поволни услови на пазарот за нивна продажба. Промените на објективната вредност на финансиските средства кои се класификувани како расположливи за продажба се признаваат во Останата сеопфатна добивка. Кога финансиските средства, класификувани како расположливи за продажба ќе се продадат или ќе претрпат оштетување, акумулираната објективна вредност, признаена во капиталот, се вклучува во добивката или загубата, како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност.

Друштвото оценува на секој датум на извештајот за финансиска состојба дали има објективен доказ дека финансиското средство е оштетено. Објективен доказ за оштетување има, кога како резултат на настани на загуба кои се случиле по првичното признавање на средството има влијание врз проценетите идни парични текови на финансиските средства или групата на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат. Доколку постои таков доказ за финансиски средства расположливи за продажба, кумулативната нереализирана добивка (доколку постои) е рекласифицирана од Останат сеопфатен приход во Добивката или загубата и секоја останата разлика е исто така признаена во Добивката или загубата (Финансиски приходи). Загубите поради оштетување признаени во добивката или загубата за капитални инструменти не се признаваат повторно преку добивката или загубата.

Доколку финансиските средства расположливи за продажба се продадени или откупени, и поради тоа депризнаени, корекцијата на објективната вредност акумулирана во капитал е рекласифицирана од Останата сеопфатна добивка во Добивката или загубата (Финансиски приход).

2.3.2. Финансиски обврски

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи и останати обврски (вклучувајќи ги и пресметаните трошоци) првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна

Белешки кон финансиските извештаи

каматна стапка. Заради краткиот рок на доспевање, сегашната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на нивната објективна вредност.

Долгорочните финансиски обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

2.4. Залихи

Залихите се искажуваат по вредност пониска од набавната или нето пазарна вредност. Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за продажба.

Набавната вредност на залихите се евидентира според принципот просечни цени и ги вклучуваат трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Телефонските апарати врзани во промотивни активности, често се продаваат по пониска од набавната вредност за целите на добивање на нови претплатници со обврзувачки период за користење на услугата. Таквите загуби од продажба на опрема се евидентираат само при настанување на продажбата, бидејќи истите се продадени како дел од профитабилен договор за услуги со купувачот и доколку номиналната продажна цена е повисока од набавната вредност на телефонот. Доколку номиналната продажна цена е пониска од набавната, разликата веднаш се признава како исправка.

Загубите од исправката на залихите се признаваат во Останати расходи од работењето (Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност).

2.5. Средства наменети за продажба

Средствата се класифицираат како средства наменети за продажба доколку повеќе не се потребни за идното работење на Друштвото, доколку се идентификувани за продажба и се очекува дека ќе бидат продадени во наредните 12 месеци. Овие средства се прикажани по пониската од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Амортизацијата престанува да се пресметува од денот кога средствата добиваат статус на средства наменети за продажба. Кога средствата се означени за продажба и утврдената објективна вредност е пониска од сегашната вредност, разликата се признава во добивката или загубата (Амортизација) како загуба од оштетување.

2.6. Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се прикажуваат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.8).

Набавната вредност на недвижностите, постројките и опремата се состои од набавната цена, вклучувајќи ја увозната царина и неповратните даноци за набавка, намалена за трговските попусти и рабати и сите директни трошоци направени за средството да се доведе на локација и во услови неопходни за средството да биде способно за употреба на начин кој е одреден од раководството. Првичната проценка на трошоците за демонирање и отстранување на средството како и за обновување на просторот (реставрација) на кој средството е лоцирано исто така се вклучени во набавната вредност ако стекнатата обврска може да биде признаена како резервирање согласно МСС 37-Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства.

Набавната вредност на сопствено изградените средства ги вклучува трошоците за материјали и директна работна рака.

Ставките на недвижностите, постројките и опремата се ревалоризираат на крајот на годината со примена на официјалните коефициенти на пораст на индексот на цените на основните индустриски производи. Таквите коефициенти се применуваат на набавната вредност или на најскорешната проценка и на акумулираната амортизација за нивната вредност да биде приближна на трошокот за нивна замена. Нето ефектот на ревалоризацијата на недвижностите, постројките и опремата се евидентира во корист на ревалоризационата резерва. Последна ревалоризација беше извршена во 2000 година.

Последователни издатоци се вклучени во сегашната вредност на средството, или се признаени како посебно средство, единствено кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе се прелеат во Друштвото и кога трошокот на средството може да биде измерен веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот

Белешки кон финансиските извештаи

дел се отпишува. Сите останати издатоци за поправки и одржување се признаваат во добивката или загубата како трошоци во периодот кога настануваат.

Кога средствата се расходуваат, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и загубата се признава во добивката или загубата како трошок за амортизација.

Кога средствата се продадени, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и добивката или загубата определена со споредување на приливот со сегашната вредност се признава во добивката или загубата (Останати оперативни приходи).

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на недвижностите, постројките и опремата. На недвижностите, постројките и опремата не им се пресметува амортизација се до моментот кога стануваат расположливи за употреба. Земјиштето не се амортизира. Корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и остатокот на вредноста се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно. За повеќе детали околу влијанието на последната ревизија на корисниот век на групите на недвижности, постројки и опрема види белешка 11.

Проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата е како што следи:

	2013	2012
	Години	Години
Згради	20-40	20-40
Надземни и кабелски линии	20-25	20-25
Телефонски централи	10	10
Компјутери	4	4
Мебел и друга канцелариска опрема	4-10	4-10
Возила	4-10	4-10
Останато	2-15	2-15

2.7. Нематеријални средства

Нематеријалните средства набавени од Друштвото се искажани по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.8).

Ставките на нематеријалните средства се ревалоризираат на крајот на годината со примена на официјалните коефициенти на пораст на индексот на цените на индустриски производи. Таквите коефициенти се применуваат на набавната вредност или на најскорешната проценка и на акумулираната амортизација за нивната вредност да биде приближна на трошокот за нивна замена. Нето ефектот на ревалоризацијата на нематеријалните средства се евидентираше во корист на ревалоризационата резерва. Последна ревалоризација беше извршена во 2000 година.

Последователните издатоци кај нематеријалните средства се капитализираат единствено кога ја зголемуваат идната економска корисност од нематеријалните средства содржани во специфични средства на кои што се однесуваат. Сите останати издатоци се третираат како трошоци во периодот кога настануваат.

Корисниот век на концесијата и лиценците е одреден врз основа на договорите по основ на кои истите се стекнати и се амортизираат на праволиниска основа во текот на периодот на достапност на фреквенцијата за комерцијална употреба до крајот на првичната концесија или периодот за кој е добиена лиценцата. При одредувањето на корисниот век не се земаат во предвид периодите на обновување (види белешка 12).

Проценетиот корисен век е како што следи:

	2013	2012
	Години	Години
Софтвер и лиценци	2-5	2-5

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на нематеријалните средства. Корисниот век на нематеријалните средства се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно.

Белешки кон финансиските извештаи

При одредување дали одредено средство кое инкорпорира елементи и на недвижност, постројки и опрема и на нематеријално средство треба да се евидентира според МСС 16 – Недвижност, постројки и опрема или како нематеријално средство според МСС 38 – Нематеријални средства, раководството користи проценка за да оцени кои елементи се позначајни и соодветно се признава истото.

2.8. Оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Средствата кои имаат неодреден век на користење не се предмет на амортизација и се тестирани годишно за оштетување.

Средствата кои се предмет на амортизација се проценуваат од оштетување кога постојат настани или промени во околностите кои индицираат дека нивната сегашна вредност не е иста со нивната надоместувачка вредност. Загубите од оштетување се признаваат за износите за кои сегашната вредност на средството го надминува неговиот надоместувачки износ. Надоместувачкиот износ претставува поголемиот износ од износот кој ја претставува реалната вредност на средството при продажба, намалена за трошоците и вредноста во употреба. За проценка на оштетување на средствата, истите се групираат на најниско можно ниво за кое може да се утврди независен паричен тек (cash-generating units).

Загубите од оштетување се признаваат во добивката или загубата (Амортизација). Нефинансиските средства кои претрпеле оштетување се ревидираат еднаш годишно за да се утврди можното враќање на оштетување.

2.9. Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Друштвото има сегашна законска или конструктивна обврска како резултат на изминати настани и е веројатно дека ќе настане одлив на средства со цел да се подмири оваа обврска и кога е можно да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

Резервирањата се мерат и евидентираат како најдобра можна проценка на износот кој е потребен да се подмири сегашната обврска на датумот на извештајот за финансиска состојба. Проценката може да се пресмета како пондеризиран просек од очекуваните потенцијални исходи или, исто така, може да биде еден исход со најголема веројатност. Резервирањата се признаени во добивката или загубата на соодветен трошок кој одговара на природата на резервирањето.

За неизвесните обврски не се врши резервирање. Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минат настан и чиешто постоење ќе биде потврдено само со случување или не-случување на еден или повеќе несигурни идни настани кои не се во целост под контрола на ентитетот, или сегашна обврска кој произлегува од минат настан но не е признаена бидејќи не е веројатно дека ќе има одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи за исплата на таа обврска или не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

2.10. Акционерски капитал

Обичните акции се класифицирани во акционерскиот капитал.

2.11. Сопствени акции

Кога Друштвото купува сопствени акции, износот кој е платен, кој ги вклучува и директните променливи трошоци (намалени за данок на добивка), е намален од запишаниот капитал на акционерите на Друштвото се додека акциите не се отповикани или повторно издадени. Кога сопствените акции се повторно издадени примениот надоместок (намален за било кои директно припишани променливи трошоци и поврзаниот ефект на данокот на добивка) се вклучува во капиталот кој се однесува на имателите на акции на Друштвото.

2.12. Законски резерви

Согласно локалната законска регулатива, Друштвото беше обврзано да издвојува 15 проценти од нето добивката за годината како законска резерва се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една петтина од основната главнина. Со измените на Законот за трговски друштва во сила од 1 јануари 2013 година Друштвото е обврзано да издвојува 5 проценти од нето добивката за годината како законска резерва се додека резервите не достигнат износ

Белешки кон финансиските извештаи

кој е еднаков на една десетина од основната главнина (види белешка 16). Овие резерви се наменети за покривање на загуби и не се распределуваат на акционерите, освен во случај на банкротирање на Друштвото.

2.13. Ревалоризациони резерви

Ревалоризационите резерви се однесуваат на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства и претставува кумулативен пораст на сегашната вредност користејќи ги официјалните коефициенти на пораст на индексот на цените на индустриски производи на денот на ревалоризацијата. Последната ревалоризација на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства беше извршена во 2000 година. Кога ревалоризираните средства се целосно амортизирани или отпишани соодветниот дел од ревалоризационата резерва се пренесува во Задржана добивка.

2.14. Приходи

Приходите од дадени услуги и продажба на опрема (види белешка 17), се прикажани намалени за ДДВ и попусти. Приходите се признаваат кога износот на приходот може веродостојно да се измери, и кога е веројатно дека ќе настане прилив на идни економски користи во Друштвото и специфичните критериуми од МСС 18 за продажбата на производи и давањето на услуги се исполнети за давањето на секоја од услугите на Друштвото и продажбата на производи.

На купувачите на Друштвото им се доделуваат поени за лојалност (кредитни поени) врз основа на користењето на услугите на Друштвото, вклучувајќи го и навременото плаќање на фактурите. Наградите за лојалност можат да се акумулираат и искористат со цел да се остварат идни придобивки (пр. Телефони, телекомуникациска опрема и сл.) на Друштвото. Кога купувачите ќе ги заработат нивните кредитни поени, објективната вредност на заработените кредитни поени се одзема од фактурираниот приход на купувачот, и се признава во Останати обврски (Одложен приход). При искористувањето (или истекувањето) на поените, Одложениот приход се ослободува во приход како што купувачот го искористува (или откажува) неиспорачаниот елемент од пакетот.

Приходите од оперативен наем се признаваат на праволиниска основа во текот на периодот во кој се дава услугата.

2.14.1. Приходи од фиксна телефонија

Приходите произлегуваат од услуги дадени на претплатниците и останати трети лица кои ја користат телекомуникациската мрежа и од продажба на опрема.

Договорите со претплатниците вообичаено вклучуваат продажба на опрема, месечна претплата и реализиран говорен, интернет, податочен или мултимедијален сообраќај. Друштвото ги смета различните елементи на ваквите договори како поединечни приходи и го признава секој од овие приходи користејќи го методот на остаточна вредност. Овие елементи се идентификувани и поделени, бидејќи истите имаат самостојна вредност и се продаваат и одделно освен во пакет. Затоа Друштвото признава приход за сите овие елементи користејќи го методот на остаточна вредност при што вредноста земена во предвид за алоцирање на поодделните елементи е еднаква на вкупната вредност земена во предвид минус објективната вредност на неискористените елементи.

Друштвото им овозможува на купувачите теснопојасен и широкопојасен пристап до нејзината фиксна и телевизиска мрежа. Приходите од услуги се признаваат кога услугите се дадени во согласност со договорните одредби и услови. Приходите од сообраќај се признаваат според искористените минути и договорените надоместоци намалени за одобрените попусти, додека приходите од претплата и услуги со фиксен надомест се признаваат во периодот за кој се однесуваат.

Приходите и трошоците поврзани со продажба на телекомуникациска опрема и додатоци се признаваат кога производите се доставени, под услов да не постојат неисполнети обврски од страна на Друштвото кои имаат влијание врз конечното прифаќање на договорот од страна на купувачот.

Приходите од аудио текст услуги (говорни и неговорни) се признаени на бруто основа бидејќи обезбедувањето на овие услуги преку мрежата е одговорност на Друштвото, Друштвото ја утврдува цената на овие услуги и ги сноси значајните ризици од овие услуги, во спротивно се прикажани на нето основа.

Трети лица кои се корисници на телекомуникациската мрежа ги вклучуваат останати даватели на телекомуникациски услуги коишто ја користат мрежата за телефонски разговори. Овие приходи од големопродажен (влезен) сообраќај се

Белешки кон финансиските извештаи

признаваат во периодот на користење на мрежата. Дел од приходите најчесто се плаќаат на други оператори (интерконекциски) за употреба на нивните мрежи, каде што е применливо. Приходите и трошоците за овие телефонски разговори кои терминираат или транзитираат се прикажани на бруто основа во овие финансиски извештаи бидејќи Друштвото е основен снабдувач на овие услуги притоа користејќи ја сопствената мрежа и слободно дефинирајќи ги цените на услугите, и се признаени во периодот на користење на мрежата.

2.14.2. Приходи од интегрирани решенија и ИТ

Договорите за мрежни услуги се состојат од инсталација и управување со комуникациски мрежи на корисниците. Приходите од говорни и услуги за податоци кои произлегуваат од таквите договори се признаваат кога услугите се искористени од страна на корисникот.

Приходите од договори за интегрирани решенија кои бараат доставување на производи и/или услуги генерално се покриени со договори со фиксни цени и приходите се признаваат врз основа на процент на довршеност земајќи го предвид односот на направените трошоци за извршената работа во врска со договорот и проценетите вкупни трошоци од договорот.

Приходите од продажбата на хардвер се признаваат кога ризикот од сопственоста значително ќе се пренесе на корисникот, обезбедувајќи дека не постојат неисполнети обврски кои влијаат на конечното прифаќање на договорот од страна на корисникот. Било какви трошоци во однос на овие обврски се признаваат кога соодветниот приход е признаен.

Приходите од договори за изградба се евидентираат со употреба на метода на процент на довршеност. Степенот на довршеност се утврдува врз основа на трошоците направени до тој датум во однос на проценетите вкупни трошоци. Побарувањата од договори за изградба се класификуваат во извештајот за финансиската состојба како Побарувања од купувачи и останати побарувања.

2.15. Бенефиции на вработените

2.15.1. Пензиски и останати краткорочни обврски кон вработените

Друштвото во текот на своето нормално работење врши исплати во корист на своите вработени за пензиско, здравствено и социјално осигурување како и персонален данок коишто се пресметуваат според важечките законски стапки кои се на сила во текот на годината врз основа на нивните бруто плати. Надоместокот за годишен одмор исто така се пресметува според локалното законодавство. Друштвото ги исплаќа овие придонеси кон државните и приватните фондови. Трошокот за овие исплати се прикажува на товар на добивката или загубата во истиот период како и трошокот за плата. Не е направено резервирање за надоместок за неискористен годишен одмор бидејќи согласно локалната законска регулатива, работодавачот е обврзан да обезбеди услови, а вработениот да го искористи годишниот одмор во рамките на една година. Ова исто така се применува како политика на Друштвото и во согласност со историските податоци вработените ги користат нивните годишни одмори во рамките на едногодишниот законски рок. Друштвото не работи со ниедна друга пензиска програма или план за пост пензиски бенефиции и според тоа нема никаква обврска во однос на пензиите. Друштвото има договорна обврска да им исплати на вработените три просечни плати во Република Македонија на денот на нивното пензионирање според Колективниот договор меѓу Друштвото и Синдикатот на вработените во Друштвото, за кои е призната соодветна обврска во финансиските извештаи, мерена според сегашната вредност на три просечни плати заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Обврската за дефинираната корист се пресметува на годишно ниво од страна на независни актуари со користење на методот на кредитирање на проектирана единица. Сегашната вредност на обврската за дефинираната корист е определена со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на каматни стапки на високо квалитетни обврзници, кои се деноминирани во валута во која ќе бидат платени надоместоците. Исто така, Друштвото нема обврска да обезбедува понатамошни бенефиции на тековните и поранешните работници.

2.15.2. Бонус планови

Друштвото признава обврски и трошоци за бонуси земајќи ги во предвид финансиските и оперативните резултати. Друштвото признава резервирања кога е обврзано со договор или кога има практика во минатото која резултирала во конструктивна обврска.

Белешки кон финансиските извештаи

2.15.3. Користи поради прекин на вработувањето

Користите поради прекин на вработувањето се исплаќаат во случај кога престанува работниот однос на вработениот пред датумот на неговото нормално пензионирање, или доколку вработениот прифати доброволно прекинување на работниот однос во замена за овие користи. Друштвото ги признава користите поради прекин на вработувањето доколку престане работниот однос на вработените врз основа на детален формален план без можност за отповикување или во случај доколку Друштвото понуди опција на вработените за доброволно прекинување на работниот однос.

2.16. Маркетинг трошоци

Маркетинг трошоците се евидентираат кога ќе се случат. Маркетинг трошоците се прикажани во белешка 19.

2.17. Данок од добивка

Друштвата не треба да плаќаат данок на добивка на нивната добивка пред оданочување (заработена од 1 јануари 2009 година) додека таа добивка се распредели во форма на дивиденда или во други форми на распределување на добивката. Доколку се исплати дивиденда, треба да се плати 10% данок на добивка во моментот на исплата на дивидендата, без разлика дали исплатата е во парична или непарична форма, на странски нерезидентни правни лица, и странски и домашни физички лица. Дивидендите исплатени на резидентни правни лица се изземени од плаќање данок. Освен на распределбата на дивиденди, данок се плаќа и на непризнаени трошоци направени во таа фискална година, намалени за износот на даночните ослободување и други даночни олеснувања.

2.18. Наеми

2.18.1. Оперативен наем - Друштвото како наемодавател

Средствата дадени под наем на клиенти преку оперативни наеми се вклучени во Недвижности, постројки и опрема во извештајот за финансиска состојба. Тие се амортизираат во текот на нивниот корисен век на конзистентна основа со слични основни средства. Приходите од наем се признаваат на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.18.2. Оперативен наем - Друштвото како наемател

Трошоците кои произлегуваат од оперативен наем се признаваат во добивката или загубата на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.19. Добивка по акција

Добивка по акција се пресметува со делење на добивката кој се однесува на имателите на акции на Друштвото за периодот со просечниот број на важечки обични акции.

2.20. Дистрибуција на дивиденда

Дивидендите се признаваат како обврска, при што се намалува капиталот, во финансиските извештаи на Друштвото во периодот кога се одобрени од страна на акционерите на Друштвото.

2.21. Споредбени информации

Со цел да се одржи конзистентност со прикажувањето во тековната година одредени ставки може да се рекласифицирани за цели на споредливост. Материјални промени во образложенијата, ако ги има, се детално опишани во соодветните белешки.

Белешки кон финансиските извештаи

3. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК

3.1. Финансиски фактори на ризик

Друштвото не применува сметководство за заштита од ризик на своите финансиски инструменти, сите добивки и загуби се признаваат во добивката или загубата, освен финансиските средства класифицирани како расположливи за продажба кои се признаваат во останата сеопфатна добивка. Во основа Друштвото е изложено на кредитен ризик поврзан со неговите финансиски средства и од движењето на курсевите, каматните стапки и пазарните цени, кои влијаат на неговите средства и обврски. Управувањето со финансискиот ризик има за цел да ги ограничи овие пазарни и кредитни ризици преку континуирани оперативни и финансиски активности.

Деталните објаснувања на ризиците, управувањето со истите како и сензитивните анализи се дадени подолу. Сензитивните анализи вклучуваат потенцијални промени во добивката пред оданочување. Потенцијалните влијанија кои се обелоденети (намалени за данокот) се исто така применливи на капиталот и резервите на Друштвото.

3.1.1. Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик дека објективната вредност или вредноста на идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во пазарните цени” и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици.

Бидејќи голем дел од приходите и расходите на Друштвото се во денари, функционалната валута на Друштвото е денарот, и како резултат на тоа целта на Друштвото е да се сведе на минимум нивото на финансиски ризик во поглед на денарот.

За презентирање на пазарните ризици, МСФИ 7 бара сензитивни анализи кои ги покажуваат ефектите од хипотетичните промени на релевантните варијабли на ризикот врз добивката или загубата и акционерскиот капитал. Периодичните влијанија се утврдуваат со поврзување на хипотетичните промени во варијаблите на ризикот врз состојбата на финансиските инструменти на датумот на извештајот за финансиска состојба. Состојбите на датумот на извештајот вообичаено се репрезентативни за годината, како целина: затоа влијанијата се пресметуваат со користење на состојбите на крајот на годината претпоставувајќи дека состојбите биле конзистентни во текот на периодот на известување. Методите и претпоставките кои се користат во сензитивните анализи се ажурирани за да ја одразуваат тековната економска ситуација.

а) Валутен ризик

Функционална валута на Друштвото е македонскиот денар.

Изложеноста на валутен ризик е поврзана со поседување на депозити во банки кои се деноминирани во странска валута и од оперативни активности на приходи од и плаќања кон меѓународни телекомуникациски оператори како и издатоците за недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства коишто произлегуваат од обврски кон добавувачи од странски земји.

Девизната валута од која произлегува овој ризик првенствено е ЕУР. Друштвото користи парични депозити во странски валути претежно во ЕУР и парични депозити во МКД со девизна клаузула со цел заштита од странски валутен ризик во согласност со расположливите понуди на банките. Друштвото управува со изложеноста на ризик од курсни стапки преку одржување на повисок износ на депозити во ЕУР како докажана стабилна валута.

Сензитивната информација за валутниот ризик која се бара според МСФИ 7 е ограничена на ризиците коишто произлегуваат од финансиски инструменти изразени во валути кои се различни од функционалната валута во која се мерат.

На 31 декември 2013 година, доколку МКД би било 1% (2012 година: 1%) послабо или посилено во споредба со ЕУР, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 5.066 илјади (2012 година: МКД 35.394 илјади), соодветно. На 31 декември 2013 година, доколку МКД би бил 1% (2012 година: 1%) послаб или посилен во споредба со УСД, на нето основа добивката би била пониска или повисока за МКД 537 илјади (2012 година: МКД 513 илјади), соодветно.

Белешки кон финансиските извештаи

б) Каматен ризик

Каматниот ризик е ризик дека објективната вредност или идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе се променат како резултат на промени во каматните стапки на пазарот.

Промената во каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Друштвото го минимизира каматниот ризик преку дефинирање на фиксни каматни стапки во периодот на валидност на определени финансиски инвестиции. Од друга страна, орочените депозити можат да бидат предвреме повлечени бидејќи договорите содржат одредба дека банката ќе пресмета и исплати камата по каматна стапка која е важечка на најблискиот период на доспевање на депозитот и во согласност со каматната стапка наведена во понудата.

Доколку значајно се зголемат пазарните каматни стапки, депозитот може да биде повлечен и заменет со нов депозит со поповолни каматни стапки за Друштвото со најниски можни трошоци. Инвестициите се ограничени на форми на финансиски инвестиции со релативно низок ризик во очекување на објективен принос во однос на претпоставениот ризик.

Друштвото нема каматносни обврски, но има ризик од каматните стапки во поглед на паричните депозити во банки и заемите кон вработените. Друштвото нема политика за заштита од каматниот ризик. Промените кај пазарните каматни стапки влијае врз каматата добиена од депозитите во банки.

На 31 декември 2013 година, Друштвото имаше депозити во износ од МКД 1.212.511 илјади (вклучувајќи и депозити по видување) и парични средства во банки при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување (*ceteris paribus*) на каматата која се добива од МКД 12.125 илјади на годишно ниво, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата. На 31 декември 2012 година, Друштвото има депозити во износ од МКД 4.504.162 илјади (вклучувајќи и депозити по видување) и парични средства во банки при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување (*ceteris paribus*) на каматата која се добива од приближно МКД 45.042 илјади на годишно ниво додека слични намалувања ќе предизвикаат исти намалувања во каматата која се добива.

в) Друг ценовен ризик

Инвестициите на Друштвото се во акционерски капитал на други ентитети што јавно тргуваат на македонската берза, како на официјалниот така и на редовниот пазар. Раководството постојано го следи портфолиото на инвестициите во акционерски капитал врз основа на фундаментални и технички анализи на акциите. Сите одлуки за купување и продавање ги одобруваат соодветните тела на Друштвото. Во согласност со стратегијата на Друштвото, инвестициите во рамките на портфолиото се чуваат до моментот кога ќе се создадат поволни услови на пазарот за продажба на истите.

Како дел од презентирањето на пазарните ризици, МСФИ 7 исто така бара обелоденувања за тоа како хипотетичките промени во варијаблите на ризикот влијаат на цената на финансиските инструменти. На 31 декември 2013 година и 31 декември 2012 година Друштвото има инвестиции кои би можеле да бидат засегнати од варијаблите на ризикот како што се берзанските цени.

На 31 декември 2013 година Друштвото има МКД 43.762 илјади инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои што јавно се тргуваат на македонската берза, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 8.752 илјади, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката или загубата. Износот на инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои јавно се тргуваат на македонската берза на 31 декември 2012 година изнесува МКД 50.828 илјади, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 10.166 илјади, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката или загубата.

3.1.2. Кредитен ризик

Кредитен ризик се дефинира како ризик дека една страна на финансиски инструмент ќе предизвика финансиска загуба за другата страна со тоа што нема да исполни одредена обврска.

Друштвото е изложено на кредитен ризик од своите оперативни активности и од одредени финансиски активности.

Ограничувањата на соработниците се одредуваат врз основа на доставените банкарски гаранции во согласност со пазарните услови на оние банки кои сакаат да издадат банкарска гаранција. Вкупниот износ на банкарските

Белешки кон финансиските извештаи

гаранции кои ќе бидат обезбедени треба да го покрие износот на проектираните слободни парични средства на Друштвото.

Во однос на финансиските активности трансакциите примарно се склучуваат со соработници (банки) кои имаат кредитен рејтинг од најмалку BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг) или каде што соработникот има доставено банкарска гаранција каде што банката гарант треба да биде со кредитен рејтинг од BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг).

Во случај кога расположливите средства на Друштвото го надминуваат вкупниот износ на добиени банкарски гаранции спомнати погоре, финансиското инвестирање на расположливите парични средства се врши во согласност со проценка на банкарскиот ризик базиран на CAEL методологијата како индиректен систем на оценување.

Одлуките за депонирање се прават врз основа на следните приоритети:

- Да се депонира во банки (банки со кои Дојче Телеком АД најчесто соработува, доколку е возможно) со обезбедена банкарска гаранција од банките со најдобар рејтинг и најдобар квалитет на банкарска гаранција
- Да се депонира во банки со обезбедена банкарска гаранција од банки со понизок рејтинг и послаб квалитет на банкарската гаранција
- По усогласување и договор со матичната друштво овие правила може да бидат променети за да се обезбеди целосна покриеност на кредитниот ризик. Доколку вкупниот износ на депозити не може да се пласира во банки покриени со банкарска гаранција со најмалку BBB+ рејтинг (или еквивалентен кредитен рејтинг), тогаш депозитите ќе се пласираат во локални банки без банкарска гаранција.

Процесот на управување со кредитни ризици од оперативни активности вклучува превентивни мерки како што се проверка на кредибилитет и превентивни забрани, корективни мерки во текот на законските односи како на пример активности за опоменување и исклучување, соработка со агенции за наплата и наплата по законски односи како што се процеси на оптужување, судски постапки, вклучување на извршната единица и факторинг. Задоцнетите плаќања се следат преку постапка за проследување на долг врз основа на видот на корисникот, кредитната класа и износот на долгот.

Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредибилитет - што утврдува дека корисникот нема долг и кредитната вредност на корисникот и преку превентивни забрани - што го утврдува кредитниот лимит врз основа на претходните приходи од сообраќај генерирани од корисникот.

Друштвото нема значајна концентрација на кредитен ризик кон поединечна странка или кон група на странки кои имаат слични карактеристики.

Процедурите на Друштвото обезбедуваат на перманентна основа дека продажбата се извршува на корисници со соодветна кредитна историја и дека не се надминува лимитот за изложување на кредитен ризик.

Максималната изложеност на кредитниот ризик е презентирана преку сегашната вредност на финансиските средства во Извештајот за финансиска состојба. Последователно на тоа, Друштвото смета дека неговата максимална изложеност на кредитен ризик е претставена со износот на побарувањата намалени за исправката на вредноста признаена на денот на извештајот за финансиска состојба.

Најголемата вредност на депозит во 2013 година е МКД 430.579 илјади деноминирани во ЕУР 7.000 илјади (2012: МКД 1.699.245 илјади). Дополнително Друштвото има депозити во 1 домашна банка (2012: 4 домашни банки). Друштвото има обезбедено залог (гаранција) што го намалува кредитниот ризик за нивото на депонираниот износ во соодветната банка.

3.1.3. Ризик за ликвидност

Ризикот за ликвидност е ризик дека ентитетот може да наиде на тешкотии за подмирување на обврските поврзани со финансиските обврски.

Ризик за ликвидност се дефинира како ризик дека Друштвото нема да биде во можност навремено да ги подмири или исполни своите обврски.

Инвестициското портфолио ќе остане доволно ликвидно со цел да се задоволат сите оперативни барања кои можат разумно да се предвидат. Ова е постигнато со структурирање на портфолиото така да финансиските инструменти доспеваат истовремено со потребата од парични средства за задоволување на предвидените потреби.

Белешки кон финансиските извештаи

Политика на Друштвото е да одржува вишок на парични средства и еквиваленти на паричните средства за подмирување на обврските во догледна иднина. Секој вишок на парични средства е депониран во комерцијалните банки.

Процесот за управување со ликвидноста на Друштвото вклучува предвидување на готовинските текови од главните валути и разгледување на нивото на потребните ликвидни средства земајќи ги предвид податоците од бизнис планот, наплатите и одливот. Месечните, полугодишните и годишните парични проекции се изготвуваат и ажурираат на дневна основа од страна Секторот за корпоративни финансии.

Табелите подолу ги прикажуваат обврските на 31 декември 2013 и 2012 година според преостанатите договорни рокови на доспевање. Износите наведени во табелата за доспевање се договорните недисконтирани парични текови. Таквите недисконтирани парични текови се разликуваат од износите вклучени во извештајот за финансиска состојба бидејќи износот во извештајот за финансиска состојба е врз основа на дисконтирани парични текови. Бидејќи финансиските обврски се плаќаат од паричните текови генерирани од редовно работење, анализата за доспеаност на финансиските средства на крајот на периодот на известување (во споредба со финансиските обврски) не би била корисна, затоа не е вклучена во табелите подолу.

Структурата на финансиските обврски на Друштвото според доспеаноста заклучно со 31 декември 2013 година е како што следува:

Во илјади денари	Вкупно	Доспеани или	Од 1 до 3	Од 3 до 12	Од 12 месеци до
		доспеваат за помалку од 1 месец			
Обврски кон добавувачи	539.187	292.282	246.905	-	-
Обврски кон поврзани страни	736.544	666.118	6.488	63.938	-
Останати финансиски обврски	835.430	54.093	-	195.334	586.003
	<u>2.111.161</u>	<u>1.012.493</u>	<u>253.393</u>	<u>259.272</u>	<u>586.003</u>

Структурата на финансиските обврски на Друштвото според доспеаноста заклучно со 31 декември 2012 година е како што следува:

Во илјади денари	Вкупно	Доспеани или	Од 1 до 3	Од 3 до 12	Од 12 месеци до
		доспеваат за помалку од 1 месец			
Обврски кон добавувачи	677.296	306.761	370.337	198	-
Обврски кон поврзани страни	672.400	575.066	97.160	174	-
Останати финансиски обврски	1.109.423	132.752	-	195.334	781.337
	<u>2.459.119</u>	<u>1.014.579</u>	<u>467.497</u>	<u>195.706</u>	<u>781.337</u>

3.2. Управување со капитални ризици

Целите на Друштвото при управување со капиталот е да се заштити способноста на Друштвото да работи на континуирана основа со цел да обезбеди поврат за акционерите и бенефиции за другите заинтересирани страни и да одржува оптимална структура на капитал со цел намалување на трошокот за капитал. Вкупниот капитал со кое што управува Друштвото на 31 декември 2013 година е МКД 14.239.213 илјади, според локалните општоприфатени сметководствени принципи (2012: МКД 17.169.567 илјади). Од овој износ МКД 9.583.888 илјади (2012: МКД 9.583.888 илјади) претставуваат акционерски капитал, додека МКД 958.389 илјади (2012: МКД 1.916.777 илјади) претставуваат законски резерви, кои не се распределуваат (види белешка 2.12). Друштвото исто така има купено сопствени акции (види белешки 2.11 и 16.1). Трансакцијата е во согласност со локалните законски барања со стекнувањето на сопствените акции, да не се намали имотот на Друштвото под износот на основната главнина и резервите коишто, според закон или според статутот на Друштвото, не смеат да се користат за исплата на акционерите. Исто така, согласно локалните законски барања дивиденда може да биде исплатена на акционерите во износ којшто нема да ја надминува вкупно остварената добивка искажана во финансиските извештаи на Друштвото подготвени според локалните општоприфатени сметководствени принципи, зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите коишто можат да се распределуваат, односно кој ги надминуваат законските

Белешки кон финансиските извештаи

резерви и резервите определени со статутот на Друштвото. Друштвото е во согласност со сите законски барања кои се однесуваат на капиталот.

3.3. Проценка на објективна вредност

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачи и другите тековни финансиски средства се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на нетековниот дел од побарувањата од купувачи ги вклучува заемите на вработени и се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Објективната вредност на јавно тргуваните финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се базира на објавената пазарна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба.

Финансиските обврски вклучени во категоријата Обврски кон добавувачи и останати обврски, главно се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

4. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И ПРЕТПОСТАВКИ

Друштвото прави проценки и претпоставки што се однесуваат на иднината. Проценките и мислењата континуирано се вреднувани и се базираат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идни настани за кои што се верува дека се разумни под соодветните услови. Најзначајните проценки и претпоставки се обелоденети подолу.

4.1. Корисен век на средствата

Определувањето на корисниот век на средствата се базира на историското искуство со слични средства, како и на очекуваниот технолошки развој и промените во пошироките економски или индустриски фактори. Соодветноста на проценетиот корисен век се ревидира на годишна основа или секогаш кога се појавуваат индикации за значајни промени во дадените претпоставки. Веруваме дека сметководствените проценки поврзани со одредувањето на корисниот век на средствата се значајни сметководствени проценки земајќи го предвид тоа дека вклучуваат претпоставки за технолошкиот развој во иновативна индустрија и во голем дел зависат од инвестиционите планови на Друштвото. Понатаму, поради тоа што корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства во рамките на вкупните средства е значителен, влијанието на било кои промени во проценките може да биде материјално за нашите финансиски позиции и резултати од работењето. Пример, кога Друштвото би го намалило просечниот корисен век на недвижностите, опремата и постројките и нематеријалните средства за 10%, тоа би резултирало во зголемување на годишниот трошок за амортизација во приближен износ од МКД 177.689 илјади (2012: МКД 148.363 илјади). Види белешка 11 и 12 за промените направени во корисниот век во годините за кои се известува.

Друштвото постојано воведува нови услуги и платформи вклучувајќи, но не и ограничувајќи се на поставување на оптички кабли. Во случај на воведување на вакви нови услуги, Друштвото спроведува ревизија на корисниот век на веќе постоечките платформи, но во најголемиот број случаи овие сервиси се дизајнирани да коегзистираат со старите платформи, без да предизвикаат промени кај новите технологии. Последователно, корисниот век на постарите платформи вообичаено не треба да се скратува.

Во 2012 година Друштвото спроведе ревизија на корисен век на ниво на средство кој произлезе од проектот на Друштвото за PSTN миграција, што генерално резултираше со скратување на нивниот корисен век. Во јануари 2014 година Друштвото изврши миграција на последниот PSTN претплатник со што го заврши проектот за PSTN миграција (види белешка 10).

Белешки кон финансиските извештаи

4.2. Мозни оштетувања на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Ние го проценуваме оштетувањето на препознатливи недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства секогаш кога постои причина за верување дека сегашната вредност значително ја надминува надоместувачката вредност и таму каде што се очекува оштетување на вредноста. Надоместувачката вредност се добива по пат на пресметка, при која се користи широк спектар на претпоставки и фактори кои влијаат на истите. Покрај другото, ги земаме во предвид идните приходи и расходи, технолошката застареност, дисконтинитет во услугите и други промени на околности кои можат да доведат до оштетување. Доколку оштетувањето е утврдено со методот на употребна вредност, се утврдува и објективна вредност намалена за трошоци за продажба (ако може да се утврди), за да се утврди точниот износ на оштетувањето. Земајќи предвид дека ова се врши врз основа на проценки и мислења, вредноста на можните оштетувања може да биде значително различна од онаа којашто е добиена по пат на овие калкулации. Раководството има извршено тестирање на оштетување базирано на проекцијата за десет години на паричните текови и стапката на постојан раст од 2% (2012: 2%) за да се утврди остатокната вредност после десет години. Друштвото во пресметката користи метод на објективна вредност намалена за трошоци за продажба. Дисконтната стапка која се користеше беше 9,64% (2012: 9,46%). Тестот не резултираше со загуби од оштетување.

4.3. Мозни исправки на побарувања од купувачи и останати побарувања

Ние пресметуваме исправка на вредност на спорни побарувања базирајќи се на проценетите загуби кои произлегуваат од неможноста на корисниците да ги извршат плаќањата. За најголемите купувачи, странските купувачи и за корисници кои се во постапки за стечај и ликвидација исправката е пресметана на индивидуална основа, додека за другите купувачи е пресметана на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со отпишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните промени на условите на плаќање (види белешка 2.3.1 (б)). Овие фактори се разгледуваат периодично, и кога е потребно се вршат промени во пресметката. Во 2013 година Друштвото спроведе детална анализа на групите на купувачи на коишто се применува групна проценка за оштетување, од којашто произлезе понатамошна сегментација на деловните корисници како и промена на соодветните стапки на исправка поради различно однесување на купувачите при плаќање, што резултираше со нови стапки за исправка на побарувањата во 2013 година.

Ако финансиската состојба на нашите корисници се влошува, тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на исправки коишто се признаени досега (види белешка 3.1.2).

4.4. Резервирања

Резервирањата главно се базираат на проценка особено во правни спорови. Друштвото ја проценува веројатноста од настанување на негативен исход како резултат на минат настан, и доколку веројатноста за одлив на економски користи е оценета како поголема од 50%, Друштвото врши резервирање за целиот износ на обврската (види белешка 2.9). Бидејќи проценката на веројатноста се врши врз основа на претпоставки, во некои случаи проценката може да не биде во согласност со евентуалниот исход на случајот. Со цел да се утврди веројатноста од негативен исход, Друштвото користи внатрешни и надворешни правни совети.

4.5. Трошоци за стекнување на претплатници

Трошоците за стекнување на претплатници примарно вклучуваат загуби од продажба на опрема (приходите и трошоците се прикажани на бруто основа) и надоместоци платени на агенти за стекнување на претплатници. Агентите кои работат за Друштвото исто така трошат дел од нивните надоместоци за маркетинг на производите на Друштвото, додека определен дел од маркетинг трошоците на Друштвото треба да се сметаат како трошоци за стекнување на претплатници. Директните надоместоци наплатени од претплатниците за активирање или поврзување се маргинални во споредба со трошоците за стекнување. Овие приходи и трошоци се признаени кога претплатникот ќе биде приклучен на фиксната мрежа на Друштвото. Ваквите трошоци или приходи не се капитализирани или одложени. Овие трошоци за стекнување (загуби) се признаваат веднаш како трошоци (Останати расходи од работењето) бидејќи не се точно деливи од другите маркетинг трошоци. Вкупниот износ на трошоци за надоместоци платени на агенти во 2013 година изнесува МКД 7.042 илјади (2012: 13.512 илјади).

Белешки кон финансиските извештаи

5. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА

Во илјади денари	2013	2012
Депозити по видување	563.069	161.011
Парични средства во банки	218.835	76.841
Парични средства во благајна	792	22
	<u>782.696</u>	<u>237.874</u>

Каматната стапка на депозити по видување во банки се движи од 0,30% до 1,00% на годишно ниво (2012: 1,00% до 1,25% на годишно ниво). Овие депозити имаат рок на доспевање помал од 3 месеци.

Сегашната вредност на парични средства и еквиваленти на парични средства се изразени како што следи:

Во илјади денари	2013	2012
МКД	580.447	174.022
ЕУР	201.832	62.468
УСД	414	1.351
Останато	3	33
	<u>782.696</u>	<u>237.874</u>

Во продолжение е прегледот на депозити по видување и парични средства во банки со банкарска гаранција по кредитен рејтинг на гарантот (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	2013	2012
Кредитен рејтинг на Гарантот: А+	-	58.538
Кредитен рејтинг на Гарантот: А	746.692	115.400
Кредитен рејтинг на Гарантот: ВВВ-	-	50.627
Кредитен рејтинг на Гарантот: ССС	-	13.287
	<u>746.692</u>	<u>237.852</u>

Во продолжение е прегледот на депозити по видување и парични средства во банки по кредитен рејтинг, во локални банки без банкарска гаранција (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	2013	2012
Кредитен рејтинг: ВВВ-	2.146	-
Кредитен рејтинг: ВВ-	20.631	-
Кредитен рејтинг: В-	12.435	-
	<u>35.212</u>	<u>-</u>

Кредитниот рејтинг во прегледот погоре го претставува кредитниот рејтинг на локалната банка или кредитниот рејтинг на матичната банка доколку не е расположлив кредитен рејтинг за локалната банка.

6. ДЕПОЗИТИ ВО БАНКИ

Депозитите во банки претставуваат парични средства во реномирани домашни банки, со каматна стапка од 2,35% годишно (2012: од 1,15% до 2,70% годишно) и со доспеаност од 3 до 12 месеци.

Сегашната вредност на депозитите во банките е деноминирана по валути како што следи:

Во илјади денари	2013	2012
МКД	-	350.026
ЕУР	430.607	3.916.284
	<u>430.607</u>	<u>4.266.310</u>

Во продолжение е даден прегледот по банки и категории и по кредитен рејтинг на Гарантот (види белешка 3.1.2):

Белешки кон финансиските извештаи

Во илјади денари	2013	2012
Кредитен рејтинг на Гарантот: А+	-	4.026.939
Кредитен рејтинг на Гарантот: А	430.607	239.371
	<u>430.607</u>	<u>4.266.310</u>

7. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ И ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА

Во илјади денари	2013	2012
Побарувања од купувачи - домашни	2.300.211	2.306.053
Намалено за: исправка на вредноста	<u>(951.615)</u>	<u>(947.741)</u>
Побарувања од купувачи-домашни-нето	1.348.596	1.358.312
Побарувања од купувачи-странски	26.287	27.566
Побарувања од поврзани страни	796.390	645.353
Заеми дадени на компании	9.000	9.000
Намалено за: исправка на вредноста	<u>(9.000)</u>	<u>(9.000)</u>
Заеми дадени на компании-нето	-	-
Заеми дадени на трети страни	3.518	3.500
Намалено за: исправка на вредноста	<u>(3.518)</u>	<u>(3.500)</u>
Заеми дадени на трети страни-нето	-	-
Заеми за вработени	90.878	116.055
Останати побарувања	10.333	13.393
Намалено за: исправка на вредноста	<u>(1.205)</u>	<u>(1.205)</u>
Останати побарувања - нето	9.128	12.188
Финансиски средства	2.271.279	2.159.474
Аванси дадени на добавувачи	92.232	76.737
Намалено за: исправка на вредноста	<u>(62.817)</u>	<u>(62.817)</u>
Аванси дадени на добавувачи - нето	29.415	13.920
Претплати и пресметани приходи	72.362	77.684
	<u>2.373.056</u>	<u>2.251.078</u>
Намалено за нетековен дел: Заеми за вработени	(74.017)	(96.218)
Намалено за нетековен дел: Побарувања од купувачи - домашни	(247.237)	(232.390)
Тековен дел	<u>2.051.802</u>	<u>1.922.470</u>

Побарувањата од поврзани страни претставуваат побарувања од Т- Мобиле Македонија – АД Скопје, и членки на Групацијата Маѓар Телеком и Групацијата Дојче Телеком (види белешка 28).

Заемите за вработените се обезбедени со хипотека на недвижност или меница.

Заеми дадени на трети страни претставува заем со референтната каматна стапка на 6 месечен ЕУРИБОР со маргина од 0,3%. Заемите одобрени за вработените имаат каматна стапка од 6,25% и 9,45% годишно (2012: 6,25% и 9,45% годишно).

Сите нетековни побарувања се со датум на доспевање до 15 години од денот на извештајот за финансиска состојба.

На 31 декември 2013 година за побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 1.101.010 илјади (2012: МКД 1.156.605 илјади) има исправка на вредноста. Старосната структура на овие побарувања е како што следи подолу.

Во илјади денари	2013	2012
Помалку од 30 дена	88.305	97.138
Помеѓу 31 и 180 дена	31.737	85.711
Помеѓу 181 и 360 дена	56.837	44.872
Повеќе од 360 дена	924.131	928.884
	<u>1.101.010</u>	<u>1.156.605</u>

Белешки кон финансиските извештаи

На 31 декември 2013 година, побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 167.417 илјади (2012: МКД 117.659 илјади) беа застарени, но за нив нема исправка. Тие главно се однесуваат на корисници на услуги за интерконекција кои се проценуваат на индивидуална основа во согласност со минатото искуство на Друштвото и сегашните очекувања, како и на деловни корисници и државни институции кои припаѓаат во одредена категорија и согласно старосна структура се застарени но нема исправка, врз основа на минато искуство за однесувањето на купувачите при плаќање (види белешка 2.3.1 и 4.3). Анализата на овие застарени побарувања од домашни купувачите е дадена подолу:

Во илјади денари	2013	2012
Помалку од 30 дена	72.802	37.824
Помеѓу 31 и 60 дена	31.212	28.763
Помеѓу 61 и 90 дена	19.364	13.943
Помеѓу 91 и 180 дена	27.566	18.707
Помеѓу 181 и 360 дена	6.726	18.406
Повеќе од 360 дена	9.747	16
	<u>167.417</u>	<u>117.659</u>

Вкупниот износ на исправката на вредност за побарувања од домашни купувачи е МКД 951.615 илјади (2012: МКД 947.741 илјади). Од оваа вредност, МКД 896.113 илјади (2012: 885.542 илјади) се однесуваат на исправка според старосна структура на спомнатите побарувања, додека вредноста од МКД 8.613 илјади (2012: МКД 4.037 илјади) се побарувања од купувачи во стечај и ликвидација за кои има исправка за целата нивна вредност. Дополнително Друштвото има исправка на вредноста на индивидуална основа на одредена група клиенти во износ од МКД 46.889 илјади (2012: МКД 58.612 илјади).

Износот на исправка главно е резултат на побарувања кои се доспеани повеќе од 720 дена. Вкупната вредност на побарувањата за кои е направена исправка за целата нивна вредност е МКД 884.088 илјади (2012: 859.670 илјади). Овие побарувања се главно од купувачи кои се исклучени во две насоки, купувачи кои се демонтирани, тужени купувачи и купувачи кои веќе не ги користат услугите на Друштвото.

Објективните вредности на финансиските средства во побарувања од купувачите и останати побарувања по категории се како што следат подолу:

Во илјади денари	2013	2012
Побарувања од купувачи-домашни-нето	1.348.596	1.358.312
Побарувања од купувачи-странски	26.287	27.566
Побарувања од поврзани страни	796.390	645.353
Заеми за вработени	90.878	116.055
Останати побарувања	9.128	12.188
	<u>2.271.279</u>	<u>2.159.474</u>

Движење на исправката на вредноста на сомнителни и спорни побарувања од домашни купувачи:

Во илјади денари	2013	2012
Исправка на вредност на 1 јануари	947.741	987.740
Трошок во текот на годината	27.753	5.334
Отпис	(23.879)	(45.333)
Исправка на вредноста на 31 декември	<u>951.615</u>	<u>947.741</u>

Движење на исправката на вредност на аванси дадени на добавувачи.

Во илјади денари	2013	2012
Исправка на вредност на 1 јануари	62.817	74.050
Ослободување на исправката	-	(11.233)
Исправка на вредноста на 31 декември	<u>62.817</u>	<u>62.817</u>

Побарувањата за кои има исправка на вредност се отпишуваат кога нема очекување за дополнителни приливи.

Белешки кон финансиските извештаи

На 31 декември 2013 година побарувањата од странски купувачи во износ од МКД 18.337 илјади (2012: МКД 19.929 илјади) беа застарени, но за нив нема исправка. Ова се однесува на купувачи од странство пресметани на индивидуална основа во согласност со минатото искуство на Друштвото и тековните очекувања. Анализата на овие застарени побарувања од странски купувачи е како што следи подолу:

Во илјади денари	2013	2012
Помалку од 30 дена	5.135	4.387
Помеѓу 31 и 60 дена	4.715	2.212
Помеѓу 61 и 90 дена	523	1.386
Помеѓу 91 и 180 дена	470	359
Помеѓу 181 и 360 дена	1	604
Повеќе од 360 дена	7.493	10.981
	<u>18.337</u>	<u>19.929</u>

Друштвото има побарувања од домашни купувачи со изменети договорни услови со сегашна вредност од МКД 53.389 илјади (2012: МКД 35.888 илјади). За сегашната вредност на заемите и побарувањата, кои инаку би биле застарени, а се со изменети услови, не е направена исправка на вредноста доколку ново договорените готовински текови се сметаат за сигурни.

Сегашните вредности на нетековните побарувања од купувачи и останати побарувања на Друштвото се изразени во денари.

Сегашните вредности на тековните побарувања од купувачи и останати побарувања на Друштвото се изразени во следните валути:

Во илјади денари	2013	2012
МКД	1.718.686	1.571.843
ЕУР	330.160	349.366
УСД	714	38
Останато	2.242	1.223
	<u>2.051.802</u>	<u>1.922.470</u>

Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив се проценети врз база на податоците од минатото за доцнење во плаќањето на купувачите.

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од домашните купувачи коишто не се застарени, ниту пак им е извршена исправка на вредноста се како што следи подолу:

Во илјади денари	2013	2012
Група 1	497.016	502.811
Група 2	187.377	193.773
Група 3	100.154	102.815
	<u>784.547</u>	<u>799.399</u>

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од странските купувачи коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив се како што следи подолу:

Во илјади денари	2013	2012
Група 1	1.540	1.480
Група 2	6.410	6.157
	<u>7.950</u>	<u>7.637</u>

Група 1 - Корисници коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки пред истекот на рокот за плаќање.

Група 2 - Корисници коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки на денот на истекот на рокот за плаќање.

Група 3 - Корисници коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки по истекот на рокот за плаќање.

Белешки кон финансиските извештаи

8. ОСТАНАТИ ДАНОЦИ

8.1. Побарувања по останати даноци

Во илјади денари	2013	2012
Побарувања по ДДВ	7.278	6.917
Останати даночни побарувања	502	489
	<u>7.780</u>	<u>7.406</u>

8.2. Обврски по останати даноци

Во илјади денари	2013	2012
Обврски по ДДВ и останати даночни обврски	20.322	20.603
	<u>20.322</u>	<u>20.603</u>

9. ЗАЛИХИ

Во илјади денари	2013	2012
Материјали	101.669	128.622
Трговска стока	47.259	56.566
Исправка на вредност на залихите	(9.565)	(6.746)
	<u>139.363</u>	<u>178.442</u>

Движење на исправката на вредност на залихите:

Во илјади денари	2013	2012
Состојба на 1 јануари	6.746	7.724
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	44	1.195
Намалување на вредноста на залихите	9.002	3.014
Отпис	(6.227)	(5.187)
Состојба на 31 декември	<u>9.565</u>	<u>6.746</u>

Исправката на вредноста на залихите главно се однесува на трговска стока и застарени материјали (главно кабли). Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност е врз основа на анализа на пониската од набавната и нето продажната вредност на датумот на извештајот за финансиска состојба

10. СРЕДСТВА НАМЕНЕТИ ЗА ПРОДАЖБА

Средствата наменети за продажба вклучуваат недвижности, постројки и опрема, на Друштвото, чија сегашна вредност ќе биде остварена главно преку нивна продажба или размена, наместо преку континуирана употреба кој раководството не ја смета за веројатна. Намерата на раководството е да ги продаде или размени овие средства во рок од една година, со можност за пролонгирање на рокот зависно од околностите. Постои план за продажба или размена на овие средства и раководството започна со активна продажба на пазарот по разумна цена или пак за нив веќе постои договор за продажба со одреден купувач. Во 2011 година Друштвото потпиша договор да размени три нејзини административни згради и паричен надомест во замена за нова зграда во 2012 година. Сегашната вредност на овие три згради во износ од МКД 547.485 илјади беше рекласифицирана како средства наменети за продажба во Извештајот за финансиската состојба на 31 декември 2011 година. Во 2012 година трансакцијата беше завршена и новостекнатата зграда во износ од МКД 2.078.954 илјади беше призната како недвижности, постројки и опрема (види белешка 11) додека продадените административни згради беа депризнаени со сегашна вредност од МКД 548.223 илјади во моментот на депризнавање, што резултираше во нето добивка од МКД 691.161 илјади признаена во Останати оперативни приходи (види белешка 14 и 20).

Во декември 2013 година Одборот на директори на Друштвото донесе одлука за продажба на PSTN центри согласно завршувањето на „Проектот за целосна IP трансформација“ со кој Друштвото изврши миграција на услугите

Белешки кон финансиските извештаи

од PSTN во IP базирани услуги (види белешка 4.1). Сегашната вредност на овие средства во износ од МКД 1.650 илјади беше рекласифицирана во средства наменети за продажба во Извештајот за финансиската состојба на 31 декември 2013 година.

Дополнително, во текот на 2013 година, Друштвото донесе одлука за продажба на одреден број останати средства. Сегашната вредност на засегнатите средства беше рекласифицирана во средства наменети за продажба во Извештајот за финансиската состојба. На 31 декември 2013 година салдото на средствата наменети за продажба вклучува и возила со сегашна вредност од МКД 7.143 илјади, опрема за чување на податоци со сегашна вредност од МКД 1.181 илјади и згради со сегашна вредност од МКД 1.291 илјади.

Средствата презентирани како средства наменети за продажба се прикажани по пониската од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба.

11. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА

Во илјади денари	Земјиште	Згради	Телекому- никациска опрема	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2012	24.432	4.031.278	23.817.717	4.266.251	375.717	32.515.395
Зголемувања	702	2.096.702	901.256	350.922	608.308	3.957.890
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 12)	-	3.971	214.288	17.043	(327.918)	(92.616)
Намалувања	(21)	(3.760)	(401.763)	(1.589.703)	-	(1.995.247)
Пренос во средства наменети за продажба	-	-	-	(37.605)	-	(37.605)
На 31 декември 2012	25.113	6.128.191	24.531.498	3.006.908	656.107	34.347.817
Амортизација						
На 1 јануари 2012	-	1.957.727	19.951.023	3.295.831	-	25.204.581
Амортизација за годината	-	124.590	759.677	268.056	-	1.152.323
Намалувања	-	(1.812)	(394.292)	(1.581.175)	-	(1.977.279)
Пренос во средства наменети за продажба	-	-	-	(36.867)	-	(36.867)
Трансфер меѓу категории на средства(види белешка 12)	-	-	37	(29.840)	-	(29.803)
На 31 декември 2012	-	2.080.505	20.316.445	1.916.005	-	24.312.955
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2012	24.432	2.073.551	3.866.694	970.420	375.717	7.310.814
На 31 декември 2012	25.113	4.047.686	4.215.053	1.090.903	656.107	10.034.862

Белешки кон финансиските извештаи

Во илјади денари	Земјиште	Згради	Телекому- никациска опрема	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2013	25.113	6.128.191	24.531.498	3.006.908	656.107	34.347.817
Зголемувања	85	15.739	854.492	157.515	590.668	1.618.499
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 12)	-	2.528	227.700	40.756	(346.761)	(75.777)
Намалувања	-	(29.934)	(97.783)	(269.129)	-	(396.846)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(3.624)	(6.540.638)	(181.064)	-	(6.725.326)
На 31 декември 2013	25.198	6.112.900	18.975.269	2.754.986	900.014	28.768.367
Амортизација						
На 1 јануари 2013	-	2.080.505	20.316.445	1.916.005	-	24.312.955
Амортизација за годината	-	167.783	883.239	314.436	-	1.365.458
Намалувања	-	(29.579)	(97.783)	(256.927)	-	(384.289)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(2.332)	(6.538.989)	(150.342)	-	(6.691.663)
На 31 декември 2013	-	2.216.377	14.562.912	1.823.172	-	18.602.461
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2013	25.113	4.047.686	4.215.053	1.090.903	656.107	10.034.862
На 31 декември 2013	25.198	3.896.523	4.412.357	931.814	900.014	10.165.906

Во 2011 година Друштвото потпиша договор да размени три нејзини административни згради и паричен надомест во замена за нова зграда во 2012 година. Друштвото ќе ја плати разликата помеѓу набавната цена на новата зграда и продажната цена на постојните згради на шест еднакви годишни рати почнувајќи од моментот кога целата трансакција е завршена. Трансакцијата беше евидентирана според МСС 16 како трансакција на размена со комерцијална суштина бидејќи конфигурацијата (ризик, време и износ) на паричните текови на применото средство се разликува од конфигурацијата на паричните текови на пренесеното средство; износот на платените парични средства покажува дека објективните вредности на разменетите згради се различни и разменетите средства се користат во редовното работење и не се неактивни. Имајќи во предвид дека плаќањето на обврската е одложено над вообичаените кредитни услови, обврската беше дисконтирана до нејзината сегашна вредност (види белешка 14). Сепак, бидејќи може да се смета дека објективната вредност на новата зграда може поточно и попрецизно да се утврди отколку објективната вредност на старите згради, ефектот на дисконтирањето беше прикажано како влијание на објективната вредност на старите средства и беше признаено како капитална добивка од продажба на недвижности, постројки и опрема во добивката или загубата за годината (види белешка 20), што произлегува од видливи пазарни податоци за објективната вредност на старите згради. Во 2012 година Друштвото ја заврши трансакцијата за купување и продажба на згради со размена што резултираше во признавање на стекнатата зграда во недвижности, постројки и опрема по објективна вредност во износ од МКД 2.078.954 илјади (види белешка 10). Продажната цена на трите стари згради беше МКД 1.085.530 илјади и вредноста на размена на овие згради не резултираше и нема да резултира во прилив на парични средства.

Ревизијата на корисниот век и остаточната вредност на недвижностите, постројките и опремата, направена во текот на 2013 година, влијаеше врз корисниот век на неколку типови на средства, главно хардвер и мрежна опрема. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на членките на Друштвото.

Белешки кон финансиските извештаи

Ревизијата резултира со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во илјади денари	2013	2014	2015	2016	После 2016
(Намалување)/зголемување на амортизацијата	(24.112)	(22.495)	4.682	36.506	5.419
	<u>(24.112)</u>	<u>(22.495)</u>	<u>4.682</u>	<u>36.506</u>	<u>5.419</u>

12. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Во илјади денари	Софтвер и лиценци	Концесија	Останато	Вкупно
Набавна вредност				
На 1 јануари 2012	2.551.158	154.757	32.153	2.738.068
Зголемувања	154.967	-	-	154.967
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 11)	92.617	-	-	92.617
Намалувања	(2.939)	-	-	(2.939)
На 31 декември 2012	<u>2.795.803</u>	<u>154.757</u>	<u>32.153</u>	<u>2.982.713</u>
Амортизација				
На 1 јануари 2012	1.940.042	154.757	31.835	2.126.634
Амортизација за годината	182.625	-	318	182.943
Намалувања	(2.939)	-	-	(2.939)
Трансфер меѓу категории на средства(види белешка 11)	29.803	-	-	29.803
На 31 декември 2012	<u>2.149.531</u>	<u>154.757</u>	<u>32.153</u>	<u>2.336.441</u>
Сегашна вредност				
На 1 јануари 2012	611.116	-	318	611.434
На 31 декември 2012	<u>646.272</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>646.272</u>

Белешки кон финансиските извештаи

Во илјади денари	Софтвер и лиценци	Концесија	Останато	Вкупно
Набавна вредност				
На 1 јануари 2013	2.795.803	154.757	32.153	2.982.713
Зголемувања	184.629	-	-	184.629
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 11)	75.777	-	-	75.777
Намалувања	(866.928)	-	(32.153)	(899.081)
Пренос во средства наменети за продажба	(58.880)	-	-	(58.880)
На 31 декември 2013	<u>2.130.401</u>	<u>154.757</u>	<u>-</u>	<u>2.285.158</u>
Амортизација				
На 1 јануари 2013	2.149.531	154.757	32.153	2.336.441
Амортизација за годината	233.741	-	-	233.741
Намалувања	(866.928)	-	(32.153)	(899.081)
Пренос во средства наменети за продажба	(57.954)	-	-	(57.954)
На 31 декември 2013	<u>1.458.390</u>	<u>154.757</u>	<u>-</u>	<u>1.613.147</u>
Сегашна вредност				
На 1 јануари 2013	<u>646.272</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>646.272</u>
На 31 декември 2013	<u>672.011</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>672.011</u>

Ревизијата на корисниот век на нематеријалните средства во текот на 2013 година влијаеше на голем број средства, но главно на софтверот. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на Друштвото.

Ревизијата резултира со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во илјади денари	2013	2014	2015	2016	После 2016
(Намалување)/зголемување на амортизацијата	(13.378)	(13.189)	(2.631)	26.676	2.522
	<u>(13.378)</u>	<u>(13.189)</u>	<u>(2.631)</u>	<u>26.676</u>	<u>2.522</u>

13. ВЛОЖУВАЊА ВО ПОДРУЖНИЦИ

Во илјади денари	2013	2012
T- Мобиле Македонија АД Скопје	2.791.453	2.791.453
e- Македонија	6.138	6.138
	<u>2.797.591</u>	<u>2.797.591</u>

Подружниците на Друштвото и учеството во сопственоста се прикажани подолу:

	Земја каде е инкорпорирана	Учество во сопственост	
		2013	2012
T- Мобиле Македонија АД Скопје	Македонија	100	100
e-Македонија	Македонија	100	100

Во текот на 2004 година Друштвото ја оформи фондацијата e-Македонија чија главна цел е давање поддршка за развојот на информациона технологија во Република Македонија.

Белешки кон финансиските извештаи

14. ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИ И ОСТАНАТИ ОБВРСКИ

Во илјади денари	2013	2012
Обврски кон добавувачи		
- Домашни	471.092	577.690
- Странски	68.095	99.606
Обврски кон поврзани страни	736.544	672.400
Останати финансиски обврски	744.277	968.638
Финансиски обврски	<u>2.020.008</u>	<u>2.318.334</u>
Пресметани трошоци	807.917	679.848
Одложен приход	54.893	52.741
Примени аванси	47.888	45.523
Останато	<u>102.719</u>	<u>34.986</u>
	<u>3.033.425</u>	<u>3.131.432</u>
Намалено за нетековен дел:		
Останати финансиски обврски	<u>(502.874)</u>	<u>(648.845)</u>
Тековен дел	<u>2.530.551</u>	<u>2.482.587</u>

Обврските кон поврзани страни претставуваат обврски кон Т-Мобиле Македонија АД Скопје, членки на Групацијата Маѓар Телеком и Групацијата Дојче Телеком (види белешка 28).

Во категоријата Останати финансиски обврски, МКД 690.184 илјади (2012: 835.887) претставува сегашна вредност на долгорочни обврски поврзани со трансакцијата за купување и продажба на згради со размена (види белешка 10, 11 и 20). Овие обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Амортизирањето на дисконтот се признава како расходи за камати во добивката и загубата (види белешка 21). Сегашната вредност на овие обврски е приближна на нивната објективна вредност бидејќи поврзаните парични текови се дисконтираат со каматна стапка од 6% годишно, којашто е видлива на пазарот за слични долгорочни финансиски обврски. Со оглед на тоа дека објективната вредност на новостекнатата зграда е поточно и попрецизно утврдена во споредба со објективната вредност на продадените згради ефектот на дисконтирањето влијае на објективната вредност на старите средства и е прикажано како дел од нето добивката во Останати оперативни приходи во 2012 година во износ од МКД 153.854 илјади

Сегашната вредност на тековните обврски се деноминирани по валути како што следи:

Во илјади денари	2013	2012
МКД	2.065.951	1.632.674
ЕУР	413.628	788.703
УСД	44.872	52.662
Останато	<u>6.100</u>	<u>8.548</u>
	<u>2.530.551</u>	<u>2.482.587</u>

15. РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ОСТАНАТИ ОБВРСКИ И ПЛАЌАЊА

Во илјади денари	Правни спорови	Останати	Вкупно
1 јануари 2012	378.210	26.842	405.052
Зголемувања	25.975	19.217	45.192
Ослободувања	(175.230)	(8.882)	(184.112)
Искористено во периодот	<u>(99.550)</u>	<u>(2.361)</u>	<u>(101.911)</u>
31 декември 2012	<u>129.405</u>	<u>34.816</u>	<u>164.221</u>

Белешки кон финансиските извештаи

Во илјади денари	Правни спорови	Останати	Вкупно
1 јануари 2013	129.405	34.816	164.221
Зголемувања	3.054	29.069	32.123
Ослободувања	(27.496)	(6.645)	(34.141)
Искористено во периодот	(59.688)	(13.394)	(73.082)
31 декември 2013	<u>45.275</u>	<u>43.846</u>	<u>89.121</u>

Анализа на вкупните резервирања:

Во илјади денари	2013	2012
Нетековни (правни спорови и останато)	41.460	107.077
Тековни	<u>47.661</u>	<u>57.144</u>
	<u>89.121</u>	<u>164.221</u>

Резервирањата за правни спорови главно се однесуваат за одредени правни и регулативни спорови покренати против Друштвото.

Постојат одреден број судски спорови за кои е направено резервирање, а кои на индивидуална основа не се материјални и не се обелоденети. Раководството направи резервирање за обврската согласно своите најдобри оценки но не ги обелоденува информациите барани од параграф 85 од МСС 37 бидејќи раководството верува дека тоа ќе предизвика сериозни штетни влијанија за исходот на овој спор. Раководството не очекува дека резултатот од овие правни предмети ќе резултира во загуба значително поголема од износот наведен на 31 декември 2013 година.

Останати вклучува резервирања направени за договорната обврска на Друштвото да исплати на вработените три просечни плати во Република Македонија на датумот на пензионирање (види белешка 2.15.1) и резервирања за Variable II програмите за стимулација (види белешка 29). Резервирањето е признато спрема Трошоци за вработените во Добивката или загубата.

16. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Акционерскиот капитал се состои од следното:

Во илјади денари	2013	2012
Обични акции	9.583.878	9.583.878
Златна акција	<u>10</u>	<u>10</u>
	<u>9.583.888</u>	<u>9.583.888</u>

Акционерскиот капитал се состои од една златна акција со номинална вредност од МКД 9.733 и 95.838.780 обични акции со номинална вредност од МКД 100 по акција.

Златната акција со номинална вредност од МКД 9.733 е во сопственост на Владата на Република Македонија. Согласно член 16 од Статутот на Друштвото сопственикот на златна акција има дополнителни права со кои се немаат стекнато сопствениците на обични акции. Имено, ниту едно решение или одлука на Собранието на акционерите поврзана со: создавање, распределба или издавање на акционерски капитал; здружување, спојување, одделување, консолидирање, трансформирање, реконструкција, престанок или ликвидација на Друштвото; менување на основните деловни активности на Друштвото; отуѓување или напуштање на основните деловни активности или на значајните средства на Друштвото; дополнување на Статутот на Друштвото на таков начин што се менуваат или поништуваат правата коишто произлегуваат од златната акција; или промена на називот на Друштвото; нема да биде полноважна доколку имателот на златната акција гласа против соодветното решение. Правата кои ги има имателот на златната акција се детално наведени во Статутот на Друштвото.

Белешки кон финансиските извештаи

На 31 декември 2013 и 2012 година, обичните акции на Друштвото се во сопственост на:

Во илјади денари	2013	%	2012	%
АД Каменимост Комуникации	4.887.778	51.00	4.887.778	51,00
Влада на Република Македонија	3.336.497	34.81	3.336.497	34,81
Друштвото (сопствени акции)	958.388	10.00	958.388	10,00
International Finance Corporation (IFC)	171.122	1.79	179.698	1,88
Останати малцински акционери	230.103	2.40	221.527	2,31
	<u>9.583.888</u>	<u>100.00</u>	<u>9.583.888</u>	<u>100,00</u>

16.1. Сопствени акции

Друштвото купи 9.583.878 од сопствените акции, што претставува 10% од неговите акции, преку Македонската берза за хартии од вредност во јуни 2006 година. Вкупната сума платена за откуп на овие акции, без данок, изнесува МКД 3.843.505 илјади. Акциите се прикажани како откупени сопствени акции. Како резултат на наодите на Истрагата, исплатите за еден консултантски договор беа депризнаени од Сопствени акции (види белешка 1.2).

Износот на сопствени акции од МКД 3.738.358 илјади, (после депризнавањето), го намалува акционерскиот капитал на Друштвото. Друштвото има право дополнително повторно да ги издаде овие акции. Сите акции издадени од Друштвото се целосно платени.

16.2. Законски резерви

Со измените на Законот за трговски друштва во сила од 1 јануари 2013 година Друштвото е обврзано да издвојува 5 проценти од нето добивката за годината како законска резерва се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една десеттина од основната главнина. Бидејќи Друштвото достигна една петтина од основната главнина во законските резерви во минатите години, во 2013 година, износот над една десеттина од основната главнина во износ од МКД 958,388 илјади се префрли од законски резерви во задржана добивка.

17. ПРИХОДИ

Во илјади денари	2013	2012
Говорна услуга – малопродажна	1.831.370	2.285.762
Говорна услуга – големопродажна	1.837.670	2.052.139
Интернет	1.196.872	1.217.820
Пренос на податоци	765.961	884.207
ТВ	438.259	320.425
Опрема	364.726	319.777
Приходи од интегрирани решенија и ИТ	80.964	92.106
Останати приходи	183.609	225.328
	<u>6.699.431</u>	<u>7.397.564</u>

Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година, каматата од продажба на рати во износ од МКД 40.989 илјади која во 2012 година беше презентирани во Приходи од камати е исклучена од категоријата Приходи од финансирање во овие финансиски извештаи и е рекласифицирана во Останати приходи (види белешка 22). Рекласификацијата нема влијание врз капиталот или нето-добивката.

Белешки кон финансиските извештаи

18. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ

Во илјади денари	2013	2012
Плати	633.759	690.176
Придонеси на плати	232.794	236.124
Бонуси	120.382	148.955
Останати трошоци за вработените	428.579	124.559
Капитализирани трошоци за вработените	(85.705)	(107.127)
	<u>1.329.809</u>	<u>1.092.687</u>

Останати трошоци за вработените главно вклучуваат користи поради прекин на вработувањето за 182 вработени кои го напуштиле Друштвото во 2013 година (2012: 29 вработени), додатокот за одмор и други користи.

Во Бонуси исто така се вклучени трошоците за среднорочниот план за стимулација на Маџар Телеком АД ("МТIP") и Variable II програмите (види белешка 29).

19. ОСТАНАТИ РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО

Во илјади денари	2013	2012
Набавна вредност на продадени стоки	361.599	367.412
Услуги	330.104	343.233
Материјали и одржување	269.305	275.068
Трошоци за тантиеми за програмски содржини за IPTV	238.217	154.109
Енергија	221.731	222.435
Подизведувачи	177.364	174.444
Маркетинг и донации	120.491	151.305
Такси, давачки и локални даноци	82.803	106.776
Консултантски услуги	65.227	81.803
Закупнини	42.578	35.081
Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања	27.753	5.334
Осигурување	14.127	12.586
Намалување на вредноста на залихите	9.002	3.014
Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност	44	1.195
Останато	18.419	16.140
	<u>1.978.764</u>	<u>1.949.935</u>

Услугите главно вклучуваат трошоци за поштенски услуги, трошоци за обезбедување, за чистење, мобилни телекомуникациски услуги и комунални услуги.

20. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ

Во илјади денари	2013	2012
Нето добивка од продажба на недвижности, постојки и опрема	19.650	708.183
Останато	37.885	222.662
	<u>57.535</u>	<u>930.845</u>

Во 2012 година Друштвото ја заврши трансакцијата за купување и продажба на згради со размена која резултираше во добивка од продажбата на своите три административни згради во износ од МКД 691.161 илјади (види белешка 10).

Во 2013 година Останато главно вклучува надомест од Т-Системс Интернационал за придонесот на Друштвото во дизајнот и останати активности за проектот „Нова генерација на систем за управување на односи со корисници на Дојче Телеком Групација“ („NG CRM“), поврзан со раскинувањето на Договорот за проектни услуги поради промени во моделот на управување со кои се презема целосна одговорност за проектот на локално ниво. Останато во 2012 година главно вклучува нето приход од ослободување на резервациите.

Белешки кон финансиските извештаи

21. РАСХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

Во илјади денари	2013	2012
Расходи од камати	54.121	28.636
Банкарски услуги и останати провизии	9.152	16.838
Промена на финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата	7.073	3.254
Нето негативни курсни разлики	-	2.228
	<u>70.346</u>	<u>50.956</u>

Расходи од камата во износ од МКД 49.586 илјади (2012: МКД 13.068 илјади) претставува трошок од амортизирањето на дисконтот поврзан со сегашната вредност на долгорочните обврски од трансакцијата за купување и продажба на згради со размена, првично признаени по објективна вредност и последователно мерени според амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата (види белешка 10 и 11).

22. ПРИХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

Во илјади денари	2013	2012
Приходи од дивиденди	2.464.210	3.358.784
Приходи од камати	56.594	114.838
Нето позитивни курсни разлики	3.548	-
	<u>2.524.352</u>	<u>3.473.622</u>

Приходите од камати произлегуваат од финансиски средства класификувани како заеми и побарувања.

Најголем дел од приходите од дивиденди во 2013 година е дивидендата примена од Т-Мобиле Македонија АД Скопје во износ од МКД 2.462.569 илјади (2012: 3.355.499 илјади).

Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година, каматата од продажба на рати во износ од МКД 40.989 илјади која во 2012 година беше презентирана во Приходи од камати е исклучена од категоријата Приходи од финансирање во овие финансиски извештаи и е рекласифицирана во Останати приходи (види белешка 22). Рекласификацијата нема влијание врз капиталот или нето-добивката.

23. ДАНОК ОД ДОБИВКА

Почнувајќи од 1 јануари 2009 година и во текот на 2010 година, Владата на Република Македонија вовеле неколку измени во Законот за данок на добивка. Според овие измени основица за пресметување на данокот на добивка се непризнаените трошоци направени во текот на фискалната година, додека данокот на добивка се плаќа во моментот на распределба на добивката во форма на дивиденда на странски правни лица, странски и домашни физички лица. Распределбата на дивиденда меѓу домашните друштва е ослободена од данок. Исто така, данокот од добивка ќе се применува во моментот на распределба на добивката во форма на дивиденда. Последователно на тоа се додека добивката остане нераспределена нема да се применува данок од добивка (види белешка 2.17).

До сега даночните власти извршија целосна даночна ревизија на Друштвото за 2005 година и за претходните години. Исто така ревизија на персоналниот данок беше извршена од даночните власти за периодот од 1 јануари 2005 година до 31 март 2006 година. Во текот на 2010 година има спроведено ревизија од страна на Управата за јавни приходи, за данок на добивка за 2008 и 2009 година, задржан данок за 2007 и 2008 и ДДВ за 2009 година. Покрај тоа, во 2011 година Управата за јавни приходи спроведе ревизија за задржаниот данок за 2010 година и даночна ревизија на одредени договори за услуги од перспектива на трансферни цени кои беа без наоди. Во 2012 година Управата за јавни приходи изврши даночна контрола за ДДВ која беше без наоди.

Даночните власти можат во период од 5 години од датумот на поднесениот даночен извештај да извршат ревизија и да утврдат дополнителни даночни обврски и казни. Во случај на даночна евазија или даночна измама периодот на застареност може да се продолжи до 10 години. Раководството нема сознанија за околности кои би можеле да доведат до значајни материјални обврски во контекст на горенаведеното освен оние евидентирани во финансиските извештаи.

Белешки кон финансиските извештаи

24. ДИВИДЕНДИ

Собранието на акционери на Друштвото на нивниот состанок одржан на 29 март 2013 година ја усвои одлуката за исплата на дивиденда за 2012 година. Одлуката за исплата на дивидендата за 2012 година е во вредност од МКД 5.646.607 илјади од нето добивката за 2012 година. Дивидендата беше исплатена во април 2013 година. До датумот на објавување на овие финансиски извештаи не се објавени дивиденди за 2013 година.

25. НАЕМИ И ОСТАНАТИ ПРЕВЗЕМЕНИ ОБВРСКИ

25.1. Превземени обврски од оперативен наем – каде што Друштвото е наемател:

Превземените обврски од оперативен наем - каде што Друштвото е наемател главно се однесуваат на наем на деловен простор и останати телекомуникациски уреди.

Идните вкупни минимални плаќања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

Во илјади денари	2013	2012
Под 1 година	24.944	30.426
Помеѓу 1 и 5 години	56.579	23.110
Над 5 години	528	325
	<u>82.051</u>	<u>53.861</u>

25.2. Превземени обврски од оперативен наем - каде Друштвото е наемодавател:

Превземените обврски од оперативен наем - каде Друштвото е наемодавател главно се однесуваат на наеми за деловен простор.

Идните вкупни минимални побарувања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

Во илјади денари	2013	2012
Под 1 година	3.241	839
Помеѓу 1 и 5 години	8.631	2.402
	<u>11.872</u>	<u>3.241</u>

25.3. Превземени обврски од капитални инвестиции

Вкупниот износ на превземени обврски од капитални инвестиции на 31 декември 2013 година изнесува МКД 235.029 илјади (2012: МКД 355.872 илјади). Износот на договорени капитални инвестиции на 31 декември 2013 година главно се однесува на телекомуникациска опрема.

26. ДОПОЛНИТЕЛНИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА

Друштвото ги класифицира мерењата по објективна вредност користејќи хиерархија на објективна вредност која ја одредува релевантноста на информациите коишто се користат во формирањето на објективната вредност. Во хиерархијата на објективна вредност постојат следните нивоа:

- а) котираны цени (неприлагодени) на активните пазари за идентични средства (Ниво 1);
- б) останати информации за средствата освен котираните цени вклучени во Ниво 1 коишто се достапни од извори надвор од Друштвото, директно или индиректно (Ниво 2); и
- в) информации за средства коишто не базираат на податоци од надворешни пазари (Ниво 3).

Хиерархиското ниво на објективната вредност во рамките на објективното мерење на вредноста е категоризирано во целост и утврдено врз основа на најниското ниво на информации кои што се релевантни за објективното мерење на

Белешки кон финансиските извештаи

вредностите во целост. Релевантноста на информациите е оценувана во однос објективното мерење на вредноста во целост. Не постои трансфер на финансиските средства помеѓу Ниво 1 и Ниво 2.

26.1. Финансиски средства - Сегашна вредност и објективни вредности

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2012 година.

Средства Во илјади денари	Финансиски средства		Сегашна вредност	Објективна вредност
	Заеми и побарувања	Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1)		
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	237.874	-	237.874	237.874
Депозити во банки	4.266.310	-	4.266.310	4.266.310
Побарувања од купувачи и останати побарувања	2.159.474	-	2.159.474	2.159.474
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	-	50.828	50.828	50.828

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2013 година.

Средства Во илјади денари	Финансиски средства		Сегашна вредност	Објективна вредност
	Заеми и побарувања	Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1)		
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	782.696	-	782.696	782.696
Депозити во банки	430.607	-	430.607	430.607
Побарувања од купувачи и останати побарувања	2.271.279	-	2.271.279	2.271.279
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	-	43.762	43.762	43.762

Заемите и побарувањата се мерат по амортизирана вредност, додека средства коишто се расположливи за продажба и коишто се чуваат за тргување се мерат по објективна вредност.

Паричните средства и еквиваленти на паричните средства, депозитите во банка, побарувањата од купувачите и останатите тековни финансиски средства главно имаат краток рок на доспевање. Од овие причини нивната сегашна вредност на крајот на периодот на известување е приближна на нивната објективна вредност.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Финансиските средства кои се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата вклучуваат вложувања во сопственички инструменти во вредност од МКД 43.762 илјади (2012: МКД 50.828 илјади) кои се пресметани врз основа на нивната пазарна вредност на Македонската берза на хартии од вредност. Промените на пазарните цени на другите финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се евидентирани во приходи од финансирање во добивката или загубата (види белешка 21 и 22). Набавната вредност на овие капитални инвестиции изнесува МКД 31.786 илјади (2012: МКД 31.786 илјади).

26.2. Останати обелоденувања во врска со финансиските инструменти

Не постојат финансиски средства или обврски, кои се рекласификувани во друга категорија на финансиски инструменти.

Не постојат финансиски средства кои се трансферирани на начин, на кој дел или сите финансиски средства не се квалификуваат за депризнавање.

Белешки кон финансиските извештаи

27. НЕИЗВЕСНИ ОБВРСКИ

Друштвото има неизвесни обврски во однос на правни и регулаторни барања кои произлегуваат во редовното работење. Најголем дел од неизвесните обврски се однесуваат на 13 барања за поведување на прекршочни постапки од регулаторни тела за наводно прекршување на одредени рокови за донесување на одлука по барање на претплатник и во врска со наводна злоупотреба на доминантна позиција на пазарот. Максималната можна казна за секој поединечен случај е 4% во 10 случаи, 7% во 1 случај и 10% во 2 случаи од годишниот приход од претходната година, во согласност со локалното законодавство. Раководството верува, врз основа на правен совет, дека не е веројатно дека значителни обврски ќе произлезат од овие спорови поради неоснованост за поведување на овие прекршочни постапки. Раководството на Друштвото не предвидува дека ќе дојде до појава на материјални обврски од неизвесните обврски освен оние коишто се резервирани (види белешка 15).

28. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ

Сите трансакции со поврзаните страни произлегуваат од тековното работење и нивната вредност материјално не се разликува од условите кои би преовладувале во пазарни услови.

Трансакциите со поврзани страни главно се состојат од обезбедување и добивање на телекомуникациски услуги и опрема. Износите на побарувањата и обврските се прикажани во соодветните белешки (види белешка 7 и 14).

Приходите и трошоците со поврзаните страни на Друштвото се следните:

Во илјади денари	2013		2012	
	Приходи	Трошоци	Приходи	Трошоци
Подружница				
T-Мобиле Македонија АД Скопје	596.493	980.360	705.667	1.105.389
Доминантен сопственик				
Magyar Telekom Plc	26	38.694	3.032	44.359
Подружници на доминантниот сопственик				
Телемакедонија АД	40	-	181	-
IQSYS Magyar Telekom	-	-	-	2.770
T-Systems Magyarország Zrt.	23.079	11	-	923
Novatel	7.186	3.978	2.289	-
Основно матично друштво				
Deutsche Telekom AG	1.284.390	160.878	1.438.548	200.297
Подружници на основното матично друштво				
Hrvatski Telekom	176	-	-	35.016
T-Systems	4.545	5.432	11.138	6.174
OTE Globe	22.898	22.099	22.508	30.435
Romtelekom	-	915	-	913
Detecon	2	16	-	5.784
Slovak Telekom	-	-	-	4.400

Белешки кон финансиските извештаи

Побарувањата и обврските со поврзаните страни на Друштвото се следните:

Во илјади денари	2013		2012	
	Побарувања	Обврски	Побарувања	Обврски
Подружница				
T-Мобиле Македонија АД Скопје	551.675	604.254	383.966	543.547
Доминантен сопственик				
Magyar Telekom Plc	36	7.131	-	7.084
Подружници на доминантниот сопственик				
Телемакедонија АД	6	-	6	-
T-Systems Magyarország Zrt.	1.058	-	-	1.845
Novatel	3.445	1.334	389	378
	78	-		
Основно матично друштво				
Deutsche Telekom AG	196.140	107.158	247.056	87.031
Подружници на основното матично друштво				
T-Systems	36.914	7.254	5.094	7.445
Hrvatski Telekom	176	-	-	33
OTE Globe	6.862	6.408	8.842	8.800
Romtelekom	-	3.005	-	6.054
Detecon	-	-	-	5.783
Slovak Telekom	-	-	-	4.400

29. НАДОМЕСТОЦИ НА КЛУЧНОТО РАКОВОДСТВО

Вкупниот износ на надоместоци за клучното раководство во Друштвото, вклучувајќи ги поврзаните даноци и придонеси, се прикажани подолу:

Во илјади денари	2013	2012
Краткорочни бенефиции (вклучувајќи ги поврзаните даноци)	86.746	99.244
Законски придонеси за краткорочните бенефиции	6.950	8.201
Долгорочни програми за стимулација	15.675	4.870
	<u>109.371</u>	<u>112.315</u>

Надоместоците на членовите на Одборот на директори на Друштвото изнесуваат МКД 5.373 илјади (2012: МКД 6.140 илјади) и се вклучени во Краткорочни бенефиции. Истите се вклучени во Трошоци за вработени (види белешка 18).

Долгорочни програми за стимулација претставуваат компензација за клучното раководство од страна на Друштвото како дел од среднорочниот план за стимулација (МТИР) воведен од страна на Маѓар Телеком АД, додека целите кои треба да бидат исполнети се базираат на перформансите на акциите на Маѓар Телеком АД. Вклучени лица се врвното и средното раководство на Групацијата Маѓар Телеком.

МТИР е управуван од страна на Маѓар Телеком АД, додека компензацијата на клучното раководство од Друштвото поврзана со МТИР паѓа на товар на Друштвото (за МТИР програмата која стартува 2008, 2009 и 2010) и е вклучена во Трошоци за вработените (Бонуси) спрема Останати резервирања (види белешка 15 и 18). МТИР програмата заврши во 2012 година и нема трошоци поврзани со оваа програма во текот на 2013 година.

Во текот на 2012 година, беше воведена нова долгорочна програма за стимулација базирана на променливи остварувања, наречена Variable II, како дел од глобалната алатка на Групацијата Дојче Телеком за надоместување на друштвата, која промовира среднорочно и краткорочно подобрување на вредноста на Групацијата Дојче Телеком и изедначување на интересите на раководството и акционерите.

Програмата Variable II е применлива од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2015 година, во две преодни програми: Variable II Преодна програма I, со примена во периодот од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2013 година и Variable II Преодна програма II, со примена во периодот од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2014 година. Програмата Variable II за 2013 година е применлива од 1 јануари 2013 година до 31 декември 2016 година.

Белешки кон финансиските извештаи

Програмата Variable II се мери врз база на исполнувањето на четири долгорочни параметри за исполнување со еднаква важност (прилагодена заработка по акција (EPS); прилагоден поврат на капиталот (ROCE), задоволство на корисниците и задоволство на вработените). Секој параметар одредува една четвртина од износот на наградата.

Нивоата на остварување на целите се ограничени на 150% и остварување на целите над 150% не се земаат во предвид во сите четири параметри. Периодот на оценување е четири години и е базиран на просечното остварување во планираните четири години.

Учесници на програмата се членовите на клучното раководство на Друштвото, кои прифатиле учество во назначената временска рамка.

Направените трошоци поврзани со Variable II програмите се прикажани во рамките на Долгорочни програми за стимулација (види белешка 15 и 18).

30. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

Нема настани после денот на изготвување на извештајот за финансиска состојба кои ќе влијаат на добивката или загубата, извештајот за финансиска состојба или паричните текови за 2013 година.